

Udarbejdet for Søfartsstyrelsen og finansieret med støtte fra Den Danske Maritime Fond

Beskæftigelse og produktion i Det Blå Danmark

2014

Analysens hovedkonklusioner

- Det Blå Danmark beskæftiger i 2013 direkte 63.386 personer. Samlet set beskæftiger Det Blå Danmark knap 110.000 personer, når det indirekte bidrag gennem efterspørgsel efter varer og tjenester i andre danske brancher indregnes. Det svarer til hhv. 2,4 procent og 4,0 procent af den samlede beskæftigelse i Danmark.
- I perioden 2003-2013 faldt den direkte beskæftigelse med 14.000 personer, hvorimod den indirekte beskæftigelse steg med knap 10.500 personer.
- Produktionen i Det Blå Danmark er i 2009 på 260 mia. kr. og BVT på 73,5 mia. kr. Det svarer til hhv. 9 procent af produktionen og 5 procent af BVT i den samlede økonomi. Inklusiv det indirekte bidrag er det samlede bidrag på hhv. 11 og 7 procent. Eksporten udgør i alt 75 procent af produktionsværdien i Det Blå Danmark, heraf 70 procent direkte og 5 procent indirekte.
- I perioden 2003-2008, dvs. før krisen, har Det Blå Danmarks produktion og BVT været stigende både i absolut forstand og som andele af den samlede danske produktion og BVT.
- I perioden 2003- 2007 har Det Blå Danmark haft produktivitetsvækst på 2,5 procent om året, drevet af vækst i produktionen i Olie og gas, mod 1,4 procent i resten af økonomien. Sidenhen har Olie- og gasproduktionen været nedadgående. Samtidig blev særligt Skibsfart ramt hårdt af krisen i 2009, men har sidenhen genvundet den tabte indtjening og produktivitet.

Kontakt

Senioranalytiker

Jens Sand Kirk

Tlf. 33 55 77 24

Mobil 27 20 94 43

jsk@ae.dk

Kommunikationschef

Mikkel Harboe

Tlf. 33 55 77 28

Mobil 28 36 87 50

mh@ae.dk

Indhold

Analysens hovedkonklusioner	2
Kontakt	2
1 Indledning	4
2 Opsummering	5
2.1 Beskæftigelsen i Det Blå Danmark	5
2.2 Produktion og eksport i Det Blå Danmark	5
3 Metode og afgrænsning af Det Blå Danmark	7
4 Beskæftigelsen i Det Blå Danmark	9
4.1 Direkte og indirekte beskæftigelse	9
4.2 Udvikling i beskæftigelsen	10
4.3 Uddannelsesniveau	12
4.4 Regional fordeling	14
4.5 Aldersfordeling	17
4.6 Indkomst og skat	18
5 Produktion i Det Blå Danmark	20
5.1 Produktion og indkomstkabelse	20
5.2 Udvikling i produktion og indkomstkabelse	23
5.3 Eksport- og importindhold	27
5.4 Produktivitet	30
6 Bilag	32
6.1 Afgrænsning af Det Blå Danmark	32
6.2 Top 10 uddannelser i Det Blå Danmark	33

1 Indledning

Rapporten om Det Blå Danmarks bidrag til beskæftigelse og produktion i Danmark er en opdatering af en tilsvarende rapport fra 2010 med samme titel¹. Indeværende udgave er udarbejdet for Søfartsstyrelsen og finansieret med støtte fra Den Danske Maritime Fond. I forhold til den tidligere udgave er denne baseret på en opdateret statistisk afgrænsning af Det Blå Danmark, indholdet er skåret til, og som noget nyt beregnes Det Blå Danmarks indirekte bidrag til produktion og beskæftigelse i andre brancher.

Det Blå Danmark består af mange meget forskellige virksomheder - f.eks. offshore-virksomheder, der bidrager ved olieudvinding og opsætning af vindmøller mv.; rederier, der sejler med varer eller passagerer; danske havne og godsterminaler, der betjener et regionalt opland; speditører og skibsmæglere; reparations- og nybygningsværfter; industrivirksomheder, som leverer udstyr og komponenter til værfter i hele verden mv. Fællestrækket er, at virksomhederne har hovedkontor og/eller aktiviteter i Danmark, og deres aktivitet er relateret til transport eller anden virksomhed til søs.

Ønsket med denne rapport er at afdække beskæftigelsen i Det Blå Danmark og Det Blå Danmarks betydning for dansk økonomi. I rapportens første del belyses den direkte beskæftigelse og det indirekte bidrag til beskæftigelsen i andre brancher. I rapportens anden del analyseres Det Blå Danmarks bidrag til og udvikling i produktion, indkomst (BVT), eksport og import, direkte såvel som indirekte gennem Det Blå Danmarks indflydelse på produktionen i andre brancher. Rapporten har som sådan til hensigt at kortlægge statistiske sammenhænge og udviklinger. Det er ikke hensigten med denne rapport at fastslå, hvorfor de forskellige nøgletal har udviklet sig på den ene eller anden måde. Det overlades til fremtidige mere kvalitative analyser.

¹ Beskæftigelse og produktion i Det Blå Danmark - En rapport udarbejdet af Dansk Metal, Danske Maritime og Danmarks Rederiforening, 2010.

2 Opsummering

2.1 Beskæftigelsen i Det Blå Danmark

Samlet er der i 2013 ca. 63.000 personer direkte beskæftiget i Det Blå Danmark, svarende til 2,4 procent af alle beskæftigede i Danmark. Beskæftigelsen har været faldende siden 2003, hvor der var knap 77.500 personer beskæftiget i Det Blå Danmark. Underbrancherne Udstyr og Skibsbygning bidrager – især efter 2008 – til den faldende beskæftigelse. Skibsfart og Hjælpevirksomhed har oplevet en mere stabil beskæftigelse; Olie og gas en stigende beskæftigelse.

Det indirekte bidrag til beskæftigelsen i brancher uden for Det Blå Danmark gennem underleverancer til Det Blå Danmark er ved udgangen af 2009, som er det sidste år, der ved rapportens udarbejdelse er muligt at beregne indirekte beskæftigelse for, på 44.000 personer. Dermed bidrager Det Blå Danmark samlet set med knap 110.000 beskæftigede svarende til 4 procent af den samlede beskæftigelse i Danmark. Denne andel er uændret fra 2003 til 2009/2013. Forklaringen er, at den indirekte beskæftigelse stiger fra 33.500 personer i 2003 til 44.000 personer i 2009.

Der har siden 2003 været en gradvis stigning i uddannelsesniveaet for de direkte beskæftigede i Det Blå Danmark. Erhvervsfaglige udgør 43 procent af beskæftigelsen i Det Blå Danmark, men antallet af beskæftigede med en erhvervsfaglig uddannelse er reduceret med 35 procent siden 2003. Ufaglærte er den næststørste gruppe i Det Blå Danmarks beskæftigelse med knap 23 procent, og mellemlange videregående er i dag den tredjestørste uddannelsesgruppe med godt 14 procent.

Region Syddanmark, der omfatter Sønderjylland og Fyn, er det største bopælsområde for beskæftigede i Det Blå Danmark. Her bor knap 30 procent af alle beskæftigede i Det Blå Danmark. Derefter følger Region Hovedstaden, der også inkluderer Bornholm, med godt 25 procent.

Knap 30 procent af de beskæftigede i Det Blå Danmark tilhører aldersgruppen 40-49 år. Der er siden 2003 sket en gradvis aldring af beskæftigelsen i Det Blå Danmark. I 2003 var den største aldersgruppe 30-39 år.

Den gennemsnitlige lønindkomst i Det Blå Danmark er på 405.000 kr., hvilket er ca. 115.000 kr. mere end gennemsnittet for alle beskæftigede i Danmark. Den højeste indkomst findes blandt ansatte i branchen Udvinning af olie og gas, mens den næsthøjeste gennemsnitsindkomst findes blandt de beskæftigede inden for Skibsfarten. Beskæftigede inden for Olie og gas har haft størst vækst i indkomsten siden 2003.

2.2 Produktion og eksport i Det Blå Danmark

Produktionen i Det Blå Danmark havde i alt en værdi på godt 260 mia. kr. i 2009. Det svarer til knap 9 procent af den samlede produktion i Danmark. Inklusiv indirekte bidrag gennem underleverancer bidrager Det Blå Danmark med 11 procent af den samlede produktion i Danmark. I forhold til nationalindkomsten (BVT) bidrager Det Blå Danmark henholdsvis med godt 5 procent direkte og 7 procent inklusiv indirekte bidrag.

Den største produktion sker inden for Skibsfart, som står for omkring halvdelen af produktionen i Det Blå Danmark, mens den næststørste produktion er i Olie og gas.

Det Blå Danmarks andel af den samlede produktionsværdi og indkomst (BVT) i Danmark er steget støt frem til krisen, der tog sin begyndelse i efteråret 2008. Væksten er hjulpet på vej af vækst i den internationale handel og stigende oliepriser. Under krisen er BVT faldet ganske markant, særligt i brancherne Skibsfart og Olie og gas. I nationalregnskabet for 2010 er BVT for Olie og gas imidlertid atter forøget med 8,5 mia. kr. og for Skibsfart med hele 26 mia. kr. i forhold til 2009. Dette er hjulpet på vej af henholdsvis højere oliepriser og genvunden aktivitet i den internationale handel.

Eksporten i Det Blå Danmark var i 2009 på knap 180 mia. kr. Det svarer til knap 23 procent af Danmarks samlede eksport og knap 70 procent af den samlede produktionsværdi i Det Blå Danmark. Medregnes den indirekte eksport, f.eks. gennem eksport af raffinerede olieprodukter, er eksporten på 200 mia. kr., svarende til 25 procent af Danmarks eksport og godt 75 procent af produktionen i Det Blå Danmark. Det bemærkes, at eksporten for Skibsfart tog et kraftigt dyk fra 2008 til 2009 og ligeledes er steget markant efterfølgende og oversteg 2008-niveauet i 2013.

Produktivitetsvæksten i Det Blå Danmark – målt som BVT i faste priser per beskæftiget – har i perioden 2003-2009 ligget på -1,0 procent om året i gennemsnit mod 0,8 procent for den samlede danske økonomi. Medregner man kun perioden frem til 2007, er produktivitetsvæksten i Det Blå Danmark på 2,5 procent mod 1,4 procent for dansk økonomi som helhed. Det markante nedadgående skift afspejler udviklingen i produktionen i Olie og gas, hvor produktionen toppede i 2005 for derefter at aftage gradvist frem til 2009. Udviklingen i Skibsfart, hvor der fra 2008 til 2009 skete et markant fald i kapacitetsudnyttelsen i forbindelse med den internationale økonomiske krise, spiller også ind. Allerede i 2010 har Skibsfarten genvundet store dele af den tabte indtjening og produktivitet.

3 Metode og afgrænsning af Det Blå Danmark

I dette afsnit beskrives den i afsnit 4 og 5 anvendte metode samt den statistiske afgrænsning af Det Blå Danmark.

Afgrænsningen af Det Blå Danmark, der ligger til grund for denne rapport, er et resultat af et arbejde forankret i Søfartsstyrelsen. Udgangspunktet har været den afgrænsning, som blev anvendt i forbindelse med den seneste rapport om beskæftigelse i Det Blå Danmark fra 2010. Der er dog foretaget en opdatering af afgrænsningen, som bl.a. tager højde for overgangen til DB07-branchekoder. Tallene i denne rapport er derfor ikke direkte sammenlignelige med tallene i rapporten fra 2010. Afgrænsningen er baseret på Danmarks Statistiks DB07 branchekoder, der anvendes som grundlag for Den registerbaserede Arbejdsstyrke Statistik (RAS) og Nationalregnskabet. Disse er de to primære datakilder i rapporten.

Nationalregnskabet findes opdateret baseret på DB07-branchekoder tilbage til 1993. RAS-statistikken er opbrudt i to dataserier baseret på hhv. de gamle DB03-branchekoder og de nye DB07-brancher. Her anvendes specialudtræk, hvor Danmarks Statistik har gennemført formatering fra DB03- til DB07-brancher. For Det Blå Danmark vurderes det samlet, at skiftet i branchekoderne ikke giver årsag til et markant brud. Når man opdeler på 5 underbrancher, er der dog ikke en entydig kobling fra DB03 til DB07, hvilket medfører et mindre databrud mellem de fem brancher. Man skal derfor tolke udviklingen fra 2008 til 2009 varsomt, når der er underopdelt på de fem brancher.

Det Blå Danmark opdeles i disse fem underbrancher:

- **Olie og gas.** Virksomhederne, der er beskæftiget med udvinding af olie og naturgas i Nordsøen eller globalt, eksempelvis virksomheder som Mærsk Oil & Gas A/S.
- **Udstyr.** Underleverandører til bygning og udrustning af skibe, eksempelvis MAN Diesel & Turbo A/S.
- **Skibsbygning.** Nybygnings- og reparationsværfter, eksempelvis Karstensen Skibsværft A/S.
- **Skibsfart.** Rederier, som er baseret i Danmark, og som udfører transport af varer eller passagerer til søs. Det kan være til og fra Danmark eller typisk mellem kontinenterne, eksempelvis Norden A/S, DFDS A/S, A.P. Møller - Mærsk A/S mv.
- **Hjælpevirksomhed.** Hjælpevirksomhed i forbindelse med transport, der omfatter havne, stevedorer mv., eksempelvis Aarhus Havn samt Anden transportformidling, der omfatter skibsmæglere og speditører, som eksempelvis Frederikshavn Shipping A/S.

Den nøjagtige afgrænsning af de enkelte DB07-brancher fremgår af bilagstabel 1. Nationalregnskabet benytter en grovere brancheopdeling end RAS-statistikken. Olie og gas og Skibsfart er veldefinerede i nationalregnskabets gruppering, men for de andre tre brancher er Det Blå Danmark opdelt og lagt sammen med andre brancher.

For at skabe et billede af Det Blå Danmark i nationalregnskabet anvendes antallet af beskæftigede i underbrancherne ifølge RAS som fordelingsnøgle, jf. bilagstabel 1. Opgørelserne af produktion, BVT, import og eksport for brancherne Udstyr, Skibsbygning og Hjælpevirksomhed er således kunstigt skabt ved at lægge bidrag fra henholdsvis 2-3 væsentligt bredere definerede nationalregnskabsbrancher sammen. Det giver anledning til afsmitning af produktionskarakteristika fra underbrancher uden for

Det Blå Danmark på opgørelserne i rapporten. Der er derfor grund til at tage opgørelserne for netop disse brancher med et vist forbehold. Som et eksempel er det blevet bemærket af personer med branchekendskab, at eksporten fra branchen Udstyr synes lavere, end hvad man havde forventet, jf. afsnit 5.

I rapporten skelnes mellem direkte og indirekte bidrag. De direkte bidrag er den beskæftigelse, produktion mv., der er en del af afgrænsningen af Det Blå Danmark. De indirekte bidrag er beskæftigelse, produktion mv. hos danske underleverandører til Det Blå Danmark i brancher uden for afgrænsningen af Det Blå Danmark.

Til beregningerne af de indirekte bidrag benyttes en input-output-model baseret på de detaljerede (117-brancher) såkaldte input-output-tabeller i nationalregnskaberne fra årene 1999-2009. Input-output-modellen beskriver den gensidige afhængighed mellem de enkelte brancher i økonomien. Intuitionen er som følger: Hvis branche A forbruger b procent af den samlede produktion fra branche B, så kan b procent af (f.eks.) beskæftigelsen i branche B indregnes som et indirekte bidrag fra branche A's produktion. I input-output-modellen indregnes ligeledes alle de efterfølgende led i forsyningskæden, f.eks. hvis branche C leverer c procent til branche B, da vil modellen ligeledes tilskrive b procent gange c procent af beskæftigelsen i Branche C som et indirekte bidrag til branche A's produktion.

Bemærk desuden følgende:

- Opgørelsen af beskæftigelsen et givent år (fx 2013) er baseret på opgørelsen af beskæftigelsen i RAS fra november året før (2012). Der er dermed tale om opgørelser af beskæftigelsen foretaget i starten af året (2013). Det samme princip anvendes af Danmarks Statistik.
- Opgørelsen af beskæftigelsen omfatter kun beskæftigede med bopæl i Danmark og dansk personnummer.
- Den anvendte brancheopdeling er så generisk, at der vil være virksomheder, som ikke eller kun i meget lille omfang kan siges at være del af Det Blå Danmark. Omvendt vil der være maritime virksomheder, der står under andre branchekoder end de udvalgte.

4 Beskæftigelsen i Det Blå Danmark

I denne del af rapporten beskrives Det Blå Danmarks bidrag til beskæftigelsen i Danmark.

Afsnittet er opdelt i seks underafsnit, i hvilke fordelingen og udviklingen i beskæftigelsen i Det Blå Danmark beskrives fra forskellige vinkler. I afsnit 4.1 og 4.2 beskrives henholdsvis fordelingen af og udviklingen i den direkte beskæftigelse i Det Blå Danmark. Desuden redegøres der for Det Blå Danmarks indirekte bidrag til beskæftigelsen i Danmark gennem køb af varer og tjenester fra danske virksomheder i andre brancher. I de følgende fire afsnit beskrives fordelingen og udviklingen i den direkte beskæftigelse; på uddannelsesniveau i afsnit 4.3, på regional fordeling i afsnit 4.4, på aldersfordeling i afsnit 4.5 og på indkomst og skat i afsnit 4.6.

4.1 Direkte og indirekte beskæftigelse

Det Blå Danmark beskæftiger direkte i alt godt 63.000 personer i 2013. Det svarer til 2,4 procent af alle beskæftigede i Danmark. I forhold til antallet af beskæftigede er brancherne Udstyr og Hjelpevirksomhed langt de største med hver godt 20.000 personer eller omkring 1/3 af den samlede beskæftigelse. Olie og gas, der med en stor margin bidrager mest i forhold til den samlede indkomst i Danmark (jf. afsnit 5.3), bidrager til sammenligning med godt 4.000 personer, og Skibsfart, der har langt den største omsætning blandt de fem brancher, bidrager med godt 11.000 personer².

Tabel 1. Direkte beskæftigelse i Det Blå Danmark, 2013

	Antal	Andel af Det Blå Danmark	Andel af alle beskæftigede
	Personer	Pct.	Pct.
Olie og gas	4.118	6,5	0,2
Skibsbygning	3.580	5,6	0,1
Skibsfart	11.104	17,5	0,4
Udstyr	20.873	32,9	0,8
Hjelpevirksomhed	23.711	37,4	0,9
Det Blå Danmark	63.386	100,0	2,4

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Det Blå Danmark er kendetegnet ved, at en forholdsvis stor del af de samlede produktionsomkostninger består af vare- og tjenesteforbrug. Hovedparten er importeret forbrug, men Det Blå Danmark bidrager også med betydelig efterspørgsel efter varer og tjenester fra danske underleverandører i andre brancher, jf. afsnit 5.3. Derved bidrager Det Blå Danmark indirekte til beskæftigelse for yderligere 44.000 personer, når man også regner beskæftigelsen hos underleverandørers underleverandører osv. med, jf. afsnit 3.

² I RAS medregnes kun personer med dansk personnummer og med bopæl i Danmark. Omkring 6000 udenlandske søfolk er dermed ikke medregnet i de 11.000.

Tabel 2. Direkte og indirekte beskæftigelse i Det Blå Danmark, 2013

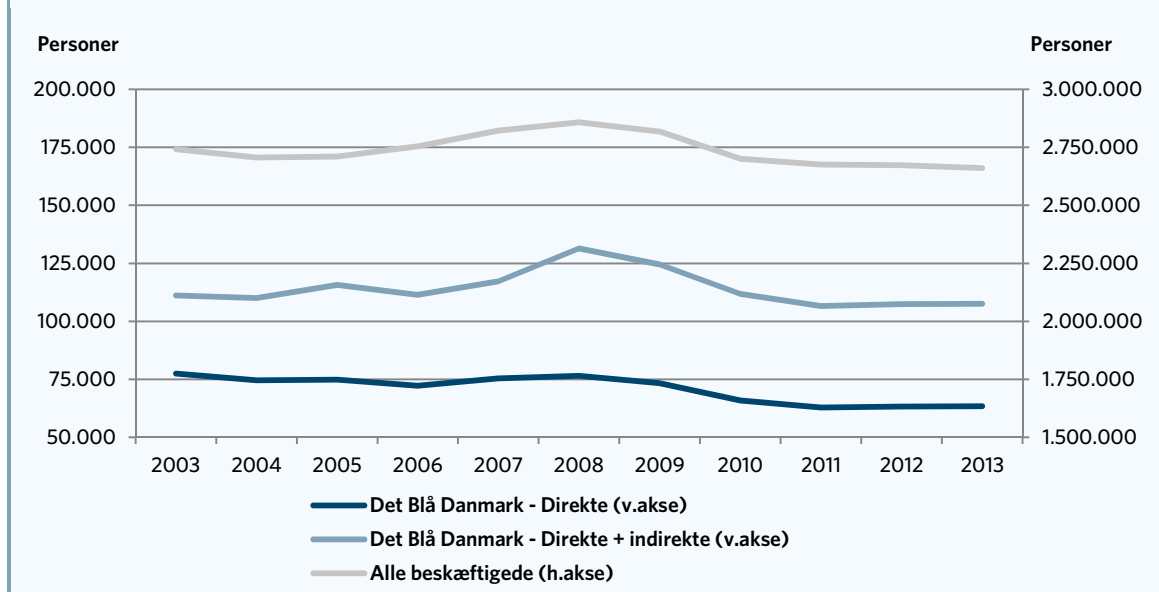
	Antal Direkte	Antal indirekte	Direkte + indirekte som andel af alle beskæftigede
	Personer	Personer	Pct.
Olie og gas	4.118	5.200	0,3
Skibsbygning	3.580	2.300	0,2
Skibsfart	11.104	7.700	0,7
Udstyr	20.873	16.300	1,4
Hjælpevirksomhed	23.711	13.000	1,4
Det Blå Danmark	63.386	44.000	4,0

Anm: Indirekte beskæftigelse beregnet ved input-out analyse. Dobbelttælling er undgået. Se fodnote 1.
 Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

For hver 100 beskæftigede i Det Blå Danmark bliver der gennem efterspørgslen til forbrug i produktionen med andre ord skabt beskæftigelse for yderligere 70 andre personer. Den indirekte beskæftigelse er beregnet på en kortlægning af beskæftigelsen og de interne leverancer imellem alle virksomheder i Danmark (beskrevet som 117 brancher), i det seneste detaljerede nationalregnskab fra 2009.

4.2 Udvikling i beskæftigelsen

Antallet af direkte beskæftigede i Det Blå Danmark er faldet støt fra 2003, hvor der var knap 77.500 beskæftigede, og frem til 2013, hvor knap 63.500 personer var beskæftigede i Det Blå Danmark. Udviklingen dækker over en faldende tendens, der strækker sig tilbage til halvfemserne, afbrudt af en stabil udvikling i 00'ernes højkonjunktur efterfulgt af et markant fald under krisen fra 2008 til 2011, jf. figur 1. Den konjunkturdrevne udvikling, det vil sige den stigende beskæftigelse mod 2008 og faldet mod 2011, er en afspejling af den generelle udvikling i beskæftigelsen, om end beskæftigelsen i Det Blå Danmark har været mere stabil.

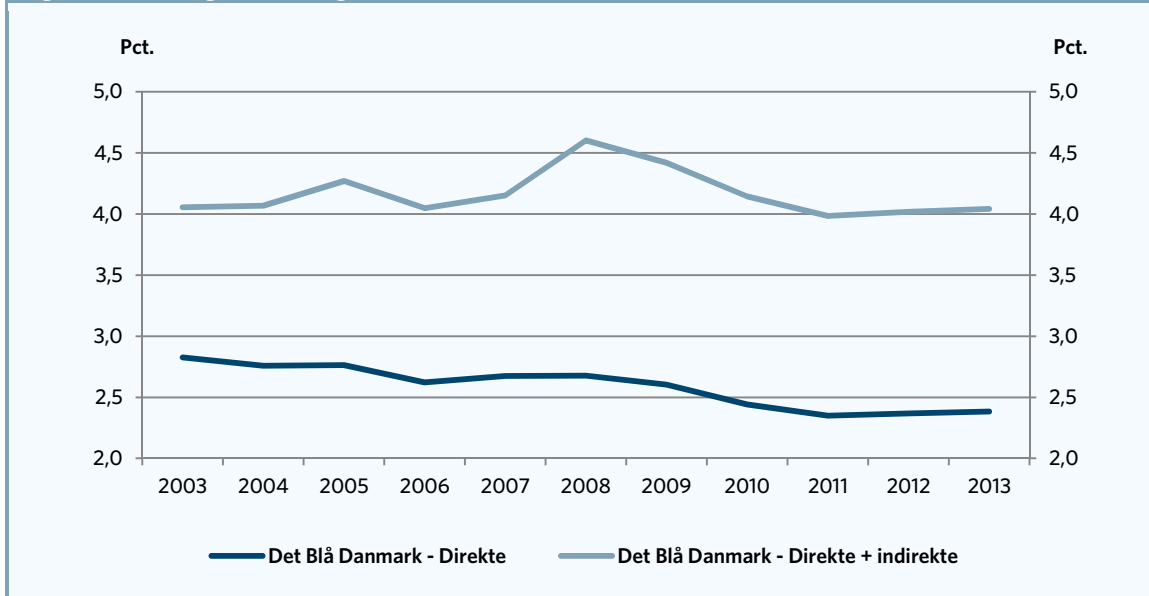
Figur 1. Udvikling i beskæftigelsen i Det Blå Danmark, 2003-2013

Anm: Indirekte beskæftigelse beregnet år for år ved brug af Danmarks Statistiks input-outputtabeller for 2003-2009, jf. fodnote 1.
 Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Samlet set er beskæftigelsen i det Blå Danmark faldet fra at udgøre 2,8 procent til 2,4 procent af den samlede beskæftigelse i perioden fra 2003 til 2013, jf. figur 2. Når den indirekte beskæftigelse regnes med, er billedet imidlertid et andet: at Det Blå Danmark totalt set bidrager til godt 4 procent af den samlede beskæftigelse i 2003 såvel som i 2013. Det ligger uden for afgrænsningen af rapporten at analysere dette nærmere. Tendensen er den samme i alle fem brancher i Det Blå Danmark. Udviklingen indikerer, at produktionsstrukturen gradvist er skiftet i retning af færre direkte beskæftigede og en større grad af leverancer fra andre brancher i Danmark³.

Der er væsentlige forskelle på udviklingen i beskæftigelsen inden for de fem brancher. Udviklingen i Olie og gas har således været stabilt voksende med en samlet forøgelse på 71 procent fra 2003-2013, uden væsentlige tegn på at være påvirket af konjunkturudviklingen. Udviklingen i Skibsfart⁴ og Hjelpevirksomhed har været forholdsvis stabil, mens beskæftigelsen i Skibsbygning og Udstyr har oplevet tilbagegang i beskæftigelsen på hhv. 58 og 34 procent. Størstedelen af faldet i beskæftigelsen i Udstyr er sket i perioden fra 2009-2011, hvor beskæftigelsen gik tilbage med 28 procent og herefter stabiliserede sig. Tabet af beskæftigelse i Det Blå Danmark under krisen er på 18 procent. Det skal dog ses i sammenhæng med, at Danmark i gennemsnit tabte 20 procent af alle jobs i industrien under krisen⁵.

Figur 2. Udvikling i beskæftigelsen, 2003-2013

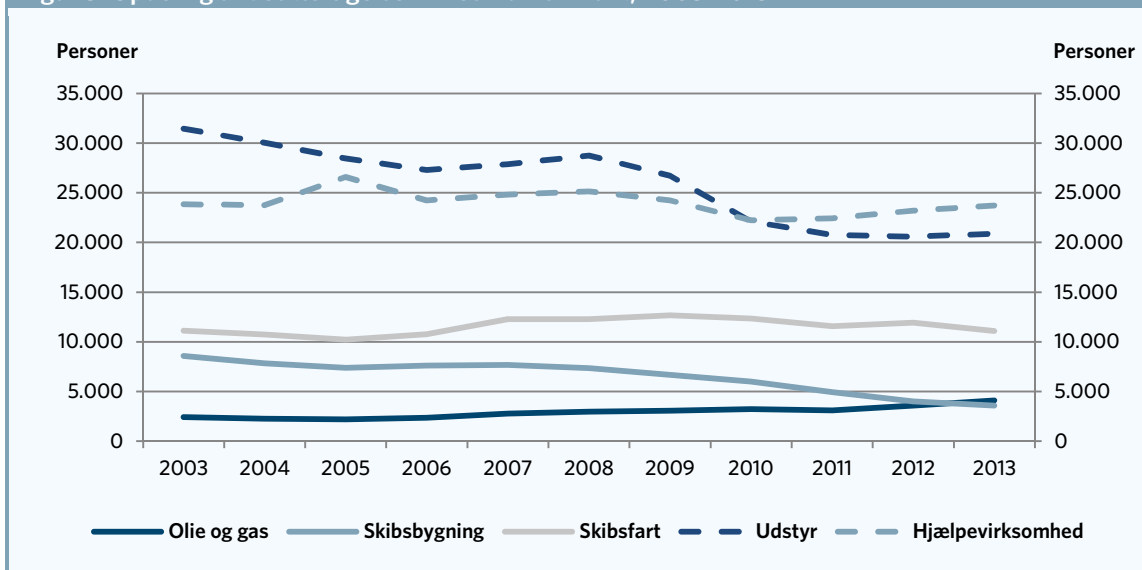

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

³ Bemærk, at udviklingen i den indirekte beskæftigelse fra 2010-2013 er baseret på beregninger på data fra det seneste detaljerede nationalregnskab fra 2009. Eventuelle yderligere ændringer i produktionsstrukturen i den efterfølgende periode er derfor ikke afspejlet i beregningerne.

⁴ Der har i perioden været en stigende udenlandsk beskæftigelse i skibsfart. Medregnes denne har der således været stigende beskæftigelse for skibsfart.

⁵ Kilde: "Industrien taber arbejdspladser - eksporten trækker væksten" Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 12. august 2012

Figur 3. Opdeling af beskæftigelsen i Det Blå Danmark, 2003-2013

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

4.3 Uddannelsesniveau

Uddannelsesfordelingen for de beskæftigede i Det Blå Danmark er kendetegnet ved en stor andel af personer med erhvervsfaglige eller korte videregående uddannelser. Samlet set beskæftiger Det Blå Danmark 2,4 procent af den samlede beskæftigelse, men henholdsvis 2,9 og 3,1 procent af disse to uddannelsesgrupper. Tilsvarende er grundskole, gymnasialt og mellemlangt og langt videregående uddannede underrepræsenteret i beskæftigelsen i Det Blå Danmark, jf. tabel 3. Inden for Det Blå Danmark udgør erhvervsfagligt uddannede knap 43 procent, mens den næststørste gruppe er personer uden uddannelse udover over grundskolen, der udgør knap 22,5 procent af beskæftigelsen i Det Blå Danmark.

Tabel 3. Uddannelsesniveau for Det Blå Danmark, 2013

	Antal	Andel i Det Blå Danmark	Andel af alle beskæftigede i gruppen
	Pers- ner	Pct.	Pct.
Grundskole	14.182	22,4	2,2
Gymnasiale uddannelser	4.388	6,9	1,8
Erhvervsfaglige praktik- og hovedforløb	27.055	42,7	2,9
Korte videregående uddannelser	4.369	6,9	3,1
Mellemlange videregående uddannelser	9.073	14,3	1,9
Lange videregående uddannelser	4.319	6,8	1,6
I alt	63.386	100,0	2,4

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

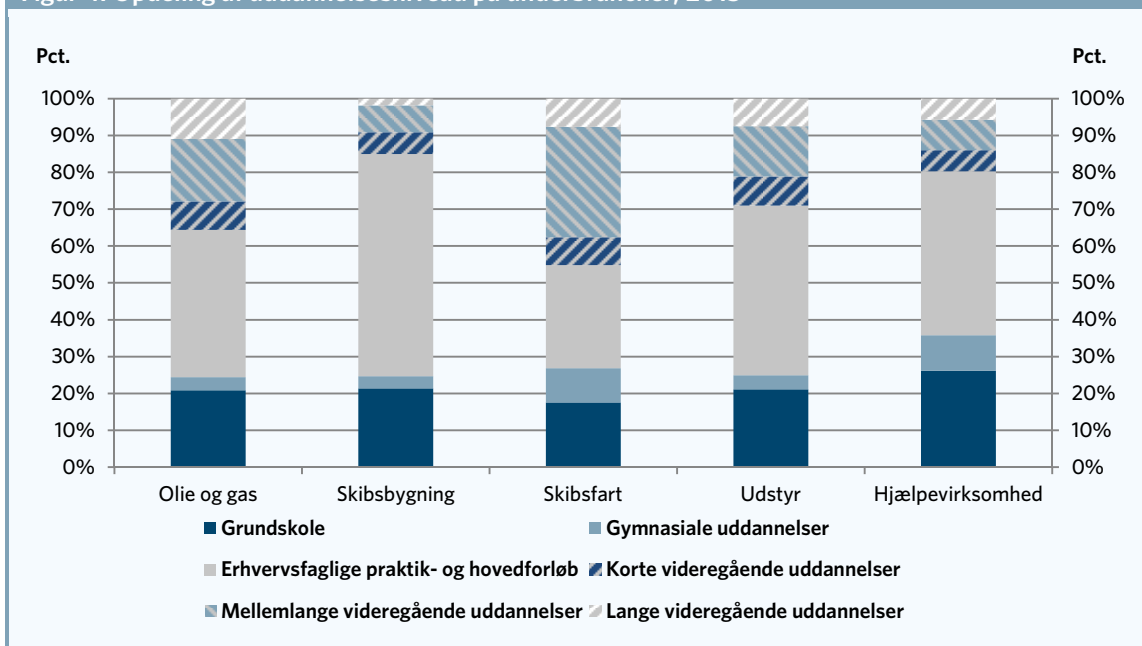
Uddannelsesniveaue er generelt højest inden for skibsfarten, hvor andelen af mellemlangt uddannede udgør 30 procent af den samlede beskæftigelse, jf. figur 4. Herunder bidrager de specifikke uddannelser 'maritim transport og ledelse' med knap 15 procent og 'maskinteknisk ledelse og drift' med godt 12 procent. Disse er de to mest hyppige uddannelser inden for skibsfarten, jf. den supplerende oversigt over de hyppigste uddannelser i Det Blå Danmark i bilagsmaterialet afsnit 6.2.

Branchen Olie og gas har den næsthøjeste andel videregående uddannede på 36 procent og til gengæld en lav andel gymnasialt uddannede på 4 procent, jf. figur 4. 'Elektriker', 'smede- og skibstekniske uddannelser' og 'maskinteknisk ledelse og drift' er de tre hyppigste specifikke uddannelser med henholdsvis 11,5, godt 10 og knap 7 procent af beskæftigelsen.

I branchen skibsbygning dominerer erhvervsfagligt uddannede med 60 procent af beskæftigelsen. Heraf bidrager den mest hyppige uddannelse 'smede og skibstekniske uddannelser' med knap 24 procent og uddannelserne 'maskinarbejder', 'skibstømrer', 'mekaniker' og 'elektriker' hver med mellem 7-8 procent af beskæftigelsen.

Uddannelsesfordelingen i brancherne Udstyr og Hjælpevirksomhed er ensartet vurderet på de overordnede uddannelsesgrupperinger, om end med en større andel gymnasialt uddannede til fordel for videregående uddannede i Hjælpevirksomhed, jf. figur 4. Under overfladen er der dog væsentlige forskelle. I Hjælpevirksomhed er den hyppigste uddannelse med 26 procent 'kontor generelt' og 'detailhandel'. 'Hhx' bidrager også væsentligt med henholdsvis knap 6,5 og 4,5 procent. I Udstyr er den hyppigste uddannelse med godt 14 procent 'maskinarbejder', som efterfølges af andre erhvervsfaglige og tekniske uddannelser som 'mekaniker', 'smede- og skibstekniske uddannelser' og 'elektronikteknik-IT'.

Figur 4. Opdeling af uddannelsesniveau på underbrancher, 2013

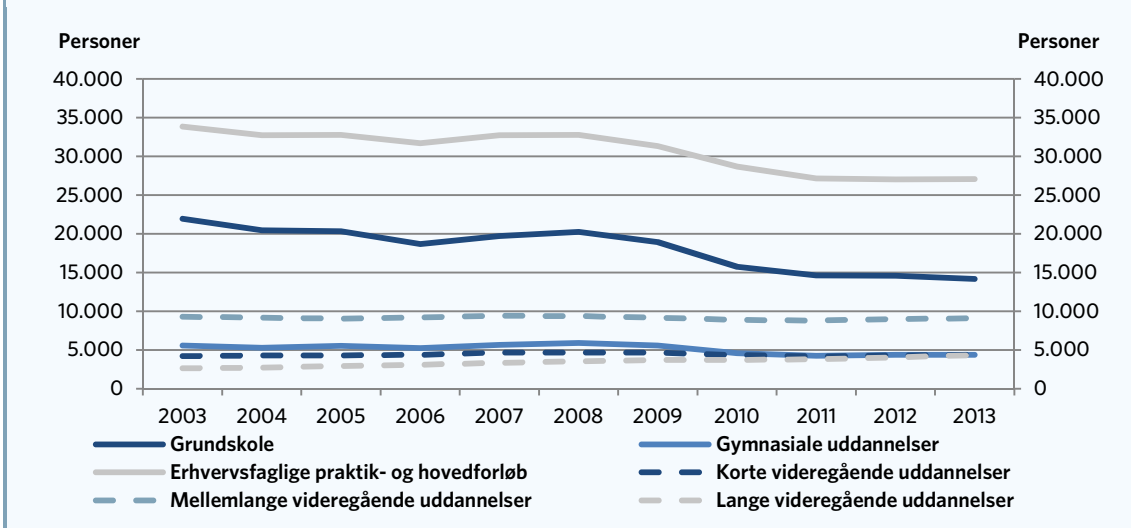
Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Der har siden 2003 været et løbende fald i beskæftigelsen for erhvervsfaglige og grundskole- og gymnasialt uddannede i Det Blå Danmark på henholdsvis 35, 20 og 21 procent, mens beskæftigelsen for videregående uddannede har været stabil eller svagt voksende, jf. figur 5. Udviklingen skal ses i sammenhæng med det løbende fald i beskæftigelsen i brancherne Udstyr og Skibsbygning, jf. figur 3.

Udviklingen i retning af et højere uddannelsesniveau i Det Blå Danmark falder sammen med en tilsvarende udvikling i den samlede beskæftigelse. Således er det de samme grupper, der er henholdsvis mange og få af i forhold til den samlede beskæftigelse i 2013, hvor Det Blå Danmark udgør 2,4 procent

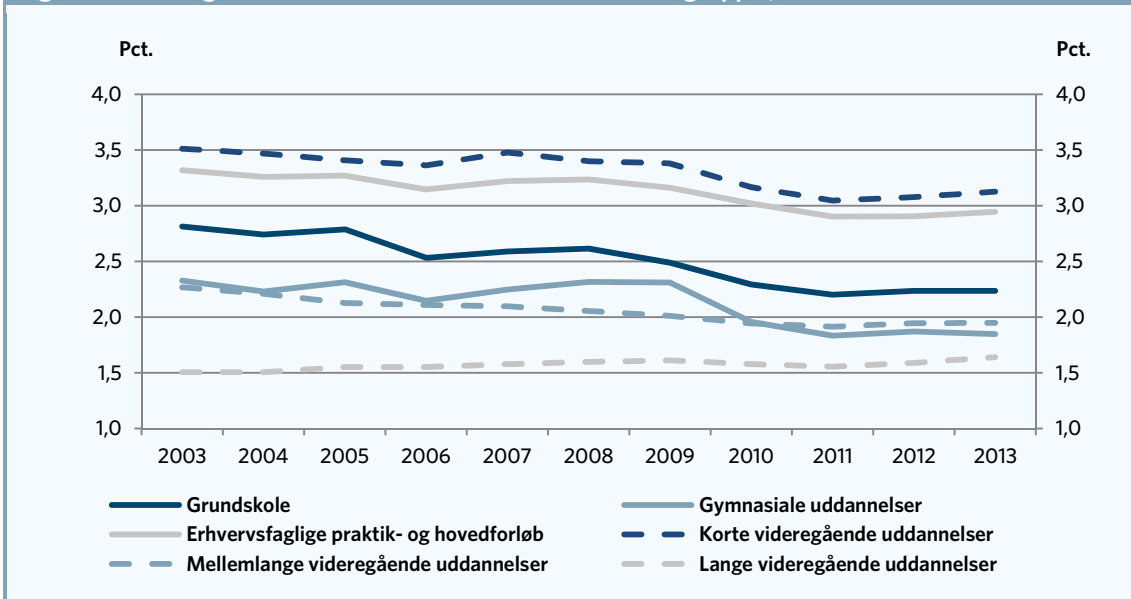
af den samlede beskæftigelse, som i 2003, hvor Det Blå Danmark udgjorde 2,8 procent af beskæftigelsen, jf. figur 6.

Figur 5. Udvikling i uddannelsesfordeling i Det Blå Danmark, 2003-2013

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Figur 6. Udvikling i Det Blå Danmarks andel af uddannelsesgruppe , 2003-2013

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

4.4 Regional fordeling

I dette afsnit beskrives den geografiske fordeling af beskæftigelsen i Det Blå Danmark. Beskrivelsen tager udgangspunkt i de beskæftigedes bopæl fordelt på de fem regioner: Region Hovedstaden (inkl. Bornholm), Region Sjælland, Region Syddanmark (Sønderjylland og Fyn), Region Midtjylland og Region Nordjylland.

Region Syddanmark er det største bopælsområde for beskæftigede i Det Blå Danmark. Her bor knap 19.000 personer eller knap 30 procent af de beskæftigede i 2013. I forhold til den samlede beskæftigelse i regionen bidrager Det Blå Danmark her med 3,4 procent mod 2,4 procent på landsplan. Det Blå

Danmark bidrager altså med en større del af beskæftigelsen i denne region end på landsplan. Det samme er tilfældet i Region Nordjylland, hvor Det Blå Danmark bidrager med 2,6 procent af den samlede beskæftigelse. Modstykket er i Region Hovedstaden, Region Sjælland og Region Midtjylland, hvor Det Blå Danmark bidrager med en mindre del af den samlede beskæftigelse end på landsplan, jf. tabel 4.

Tabel 4. Bopælslandsdel for Det Blå Danmark, 2013

	Antal	Andel i Det Blå Danmark	Andel af alle beskæftigelse i regionen
	Personer	Pct.	Pct.
Region Hovedstaden	16.013	25,3	1,9
Region Sjælland	6.748	10,6	1,8
Region Syddanmark	18.813	29,7	3,4
Region Midtjylland	14.640	23,1	2,4
Region Nordjylland	7.172	11,3	2,6
I alt	63.386	100,0	2,4

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Der har siden 2003 været en udvikling i retning af, at en forholdsvis større del af beskæftigelsen findes i Region Hovedstaden. Der har været en tilsvarende tendens i den generelle erhvervsudvikling, hvor beskæftigelsen flytter mod de større byer og især mod hovedstadsområdet, men udviklingen er mere udtalt for Det Blå Danmark. F.eks. bidrog Det Blå Danmark i 2003 med 4,4 procent af beskæftigelsen i Region Syddanmark mod 3,4 procent i 2013, jf. tabel 5.

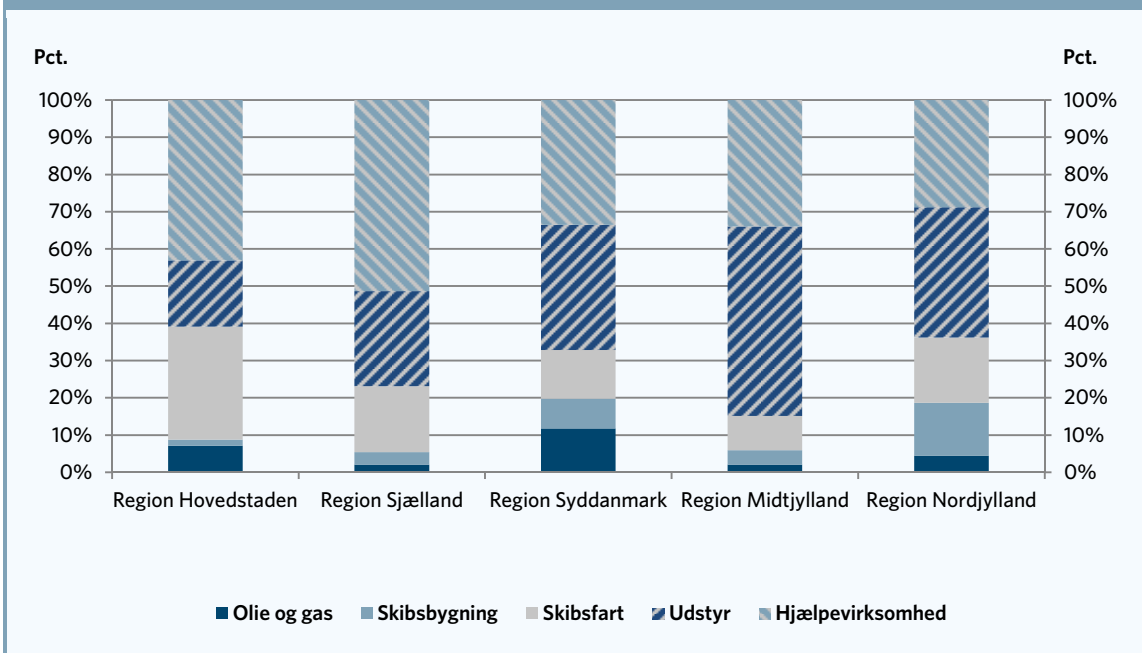
Tabel 5. Udvikling i bopæl for beskæftigede, 2003-2013

	Andel i Det Blå Danmark		Andel af alle beskæftigede i regionen	
	2003	2013	2003	2013
		Pct.	Pct.	
Region Hovedstaden	19,2	25,3	1,8	1,9
Region Sjælland	10,1	10,6	2,0	1,8
Region Syddanmark	33,6	29,7	4,4	3,4
Region Midtjylland	24,2	23,1	3,0	2,4
Region Nordjylland	12,8	11,3	3,4	2,6
I alt	100,0	100,0	2,8	2,4

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Denne udvikling skal ligesom udviklingen i uddannelsesfordelingen ses i sammenhæng med faldet i beskæftigelsen i branchen Udstyr, der ligesom Skibsbygning er særligt stærkt repræsenteret i de jyske regioner, jf. figur 7a og 7b.

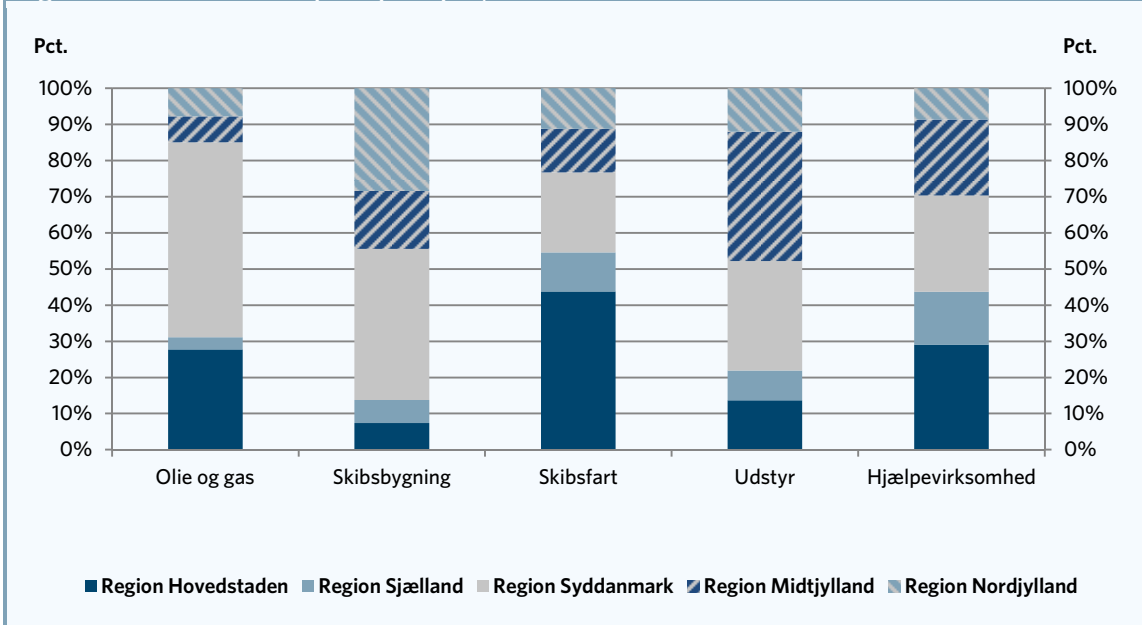
Figur 7a. Bopæl opdelt på underbrancher, 2013

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Godt halvdelen af beskæftigelsen i Skibsfart findes i Region Hovedstaden og i Region Sjælland. Beskæftigelsen inden for Olie og gas er koncentreret omkring Region Syddanmark og Region Hovedstaden. Hjælpevirksomhed er mere ligeligt fordelt på alle regioner.

Figur 7b. Underbrancher opdelt på bopæl, 2013

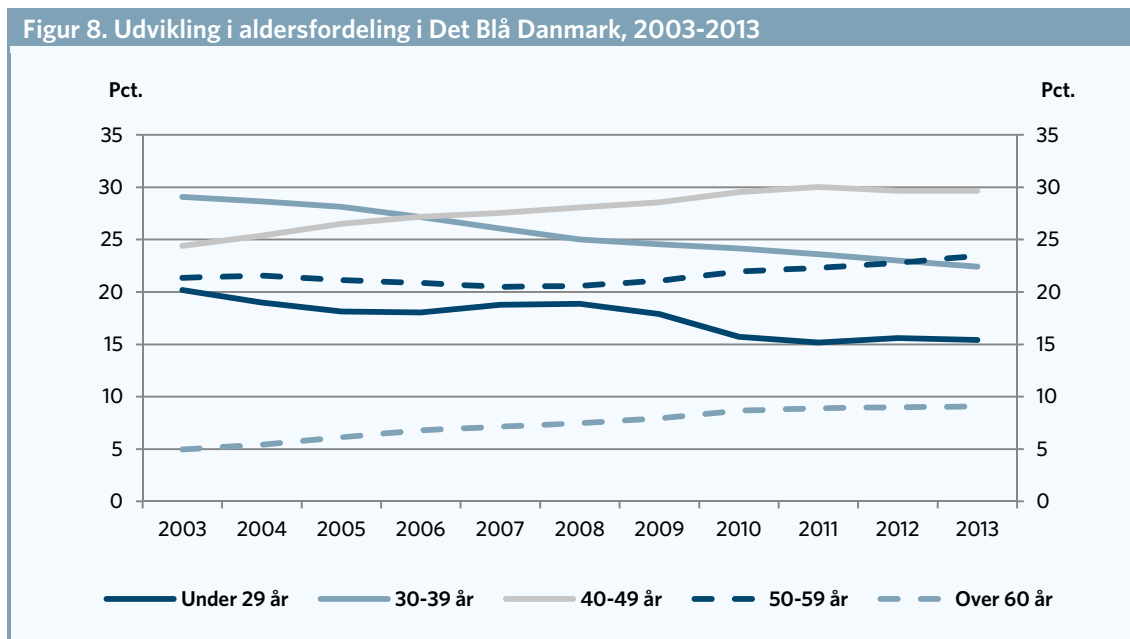
Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

4.5 Aldersfordeling

Knap 30 procent af de beskæftigede i Det Blå Danmark er i aldersgruppen 40-49 år, svarende til 2,8 procent af den samlede beskæftigelse for personer i samme aldersgruppe. Det Blå Danmark er altså overrepræsenteret i denne aldersgruppe, jf. Det Blå Danmarks andel af den samlede beskæftigelse på 2,4 procent. Modstykket hertil er en underrepræsentation af ældre og unge i beskæftigelsen i Det Blå Danmark, jf. tabel 6.

	Antal	Andel i Det Blå Danmark	Andel af alle beskæftigede i gruppen
	Personer	Pct.	Pct.
Under 29 år	9.764	15,4	1,6
30-39 år	14.206	22,4	2,6
40-49 år	18.800	29,7	2,8
50-59 år	14.869	23,5	2,6
Over 60 år	5.747	9,1	2,1
I alt	63.386	100,0	2,4

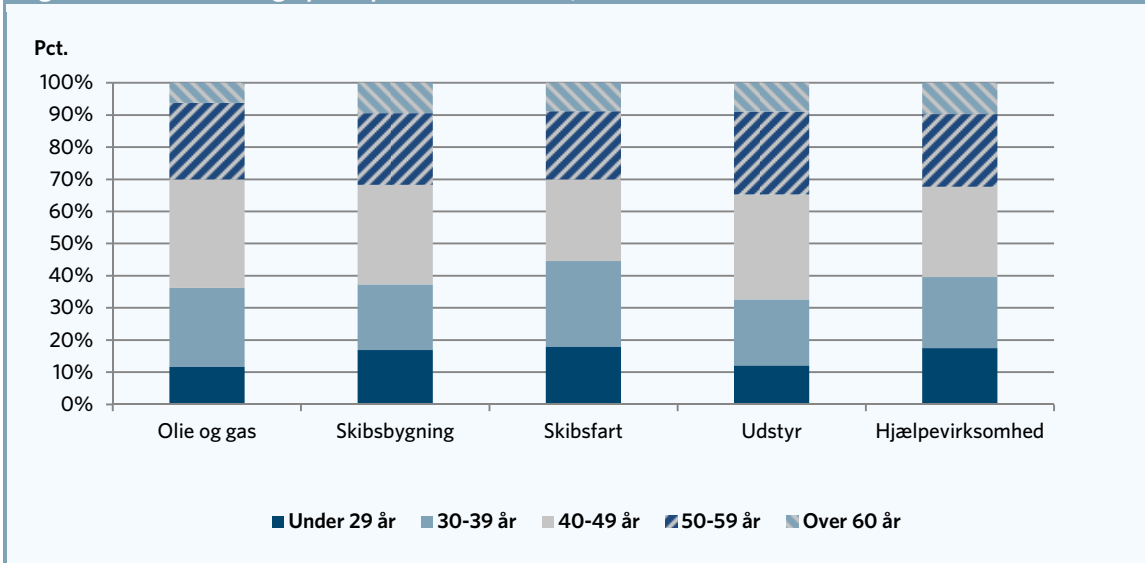
Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Der er i perioden 2003-2013 sket en aldring af beskæftigelsen i Det Blå Danmark sådan, at aldersgruppen 40-49 år og de ældre grupper gradvist udgør en større andel af beskæftigelsen på bekostning af yngre grupper. F.eks. bytter grupperne 30-39 år og 40-49 år godt og vel plads i fordelingen, jf. figur 8. Det ligger uden for rapportens afgrænsning at analysere dette nærmere, men det kunne indikere, at det i vid udstrækning er de samme personer, der arbejder i Det Blå Danmark i 2003 og 2013. Der er samtidig en tilbagegang blandt unge under 29 år. Det stemmer overens med udviklingen i retning af et øget uddannelsesniveau, jf. afsnit 4.3.

Der er ikke store forskelle i aldersfordelingen imellem de fem brancher i Det Blå Danmark, om end de beskæftigede i Skibsfart er lidt yngre end i de øvrige brancher, jf. figur 9.

Figur 9. Aldersfordeling opdelt på underbrancher, 2013

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

4.6 Indkomst og skat

I dette afsnit beskrives de beskæftigedes gennemsnitlige indkomst og skat i Det Blå Danmark. Beskrivelsen tager udgangspunkt i tre indkomstbegreber: Lønindkomst, bruttoindkomst og disponibel indkomst. Bruttoindkomst indeholder udover lønindkomst også eventuelle offentlige overførsler og den disponible indkomst er bruttoindkomst efter skat.

Tabel 7. Indkomst og skattebetaling, 2010-prisniveau, 2013

	Lønindkomst	bruttoindkomst	Skat	Disponibel indkomst
	1.000 kr.			
Olie og gas	657	688	269	424
Skibsbygning	327	392	136	256
Skibsfart	460	494	143	352
Udstyr	381	443	161	286
Hjelpevirksomhed	369	414	147	270
Det Blå Danmark	405	454	158	299
Alle beskæftigede i Danmark	291	353	118	234

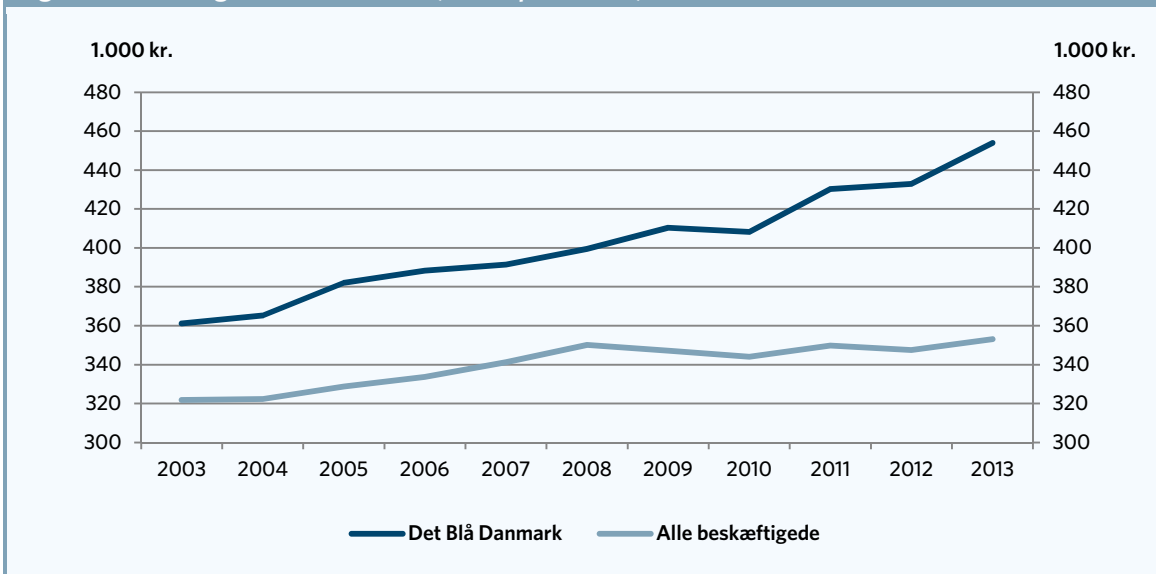
Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Den gennemsnitlige lønindkomst for beskæftigede i Det Blå Danmark er på 405.000 kr. mod godt 290.000 kr. i den samlede beskæftigelse. Der er altså en forskel på godt 115.000 kr. Lønindkomsten er væsentlig højere i brancherne Olie og gas med knap 660.000 kr. og Skibsfart med 460.000 kr. end i de øvrige brancher. Men også i de øvrige tre brancher er lønindkomsten højere end i den generelle beskæftigelse, jf. tabel 7.

Indkomstudviklingen har generelt været mere positiv for de beskæftigede i Det Blå Danmark end gennemsnittet for den samlede beskæftigelse, jf. figur 10. Bruttoindkomsten korrigeret for inflation er således steget med 26 procent (reallønsfremgang) i Det Blå Danmark mod 10 procent i den samlede beskæftigelse fra 2003 til 2013, jf. figur 10.

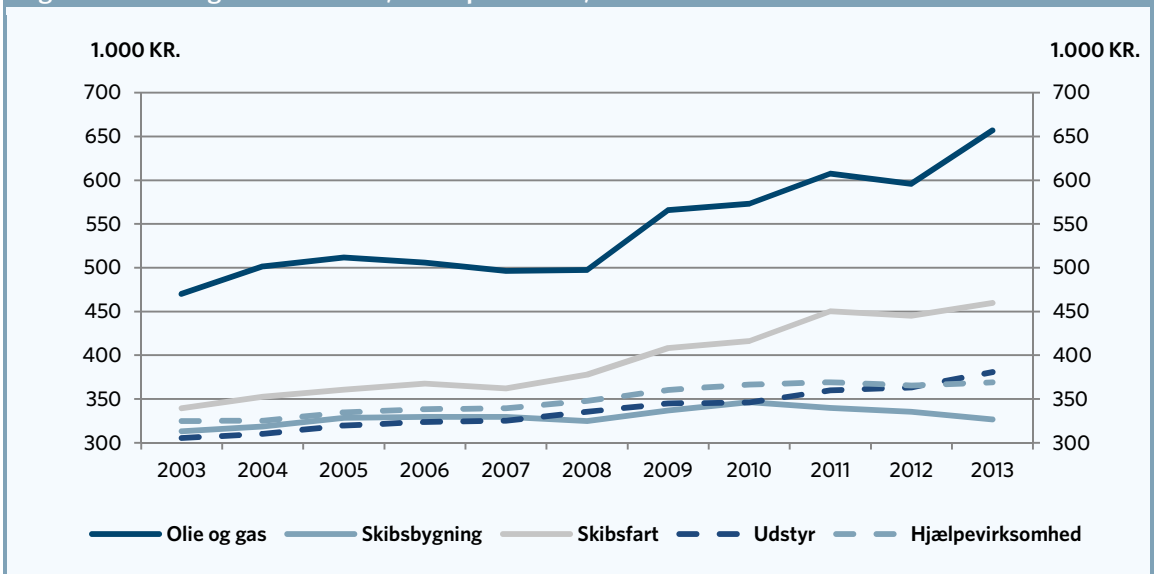
Udviklingen dækker over, at de tre brancher med den højeste lønindkomst udgør en større andel af beskæftigelsen i Det Blå Danmark i 2013 end i 2003. Det vil sige Olie og gas, Skibsfart og Udstyr. Samtidig har der været en relativ høj vækst i den gennemsnitlige lønindkomst korrigeret for inflation inden for netop disse tre brancher, jf. figur 11. I Olie og gas er den gennemsnitlige lønindkomst forøget med 40 procent, i Skibsfart 35 procent, i Udstyr 25 procent og i Hjælpevirksomhed 26 procent over perioden. Inden for Skibsbygning har lønudviklingen været beskeden med blot 4 procent.

Figur 10. Udvikling af bruttoindkomst, 2010-prisniveau, 2003-2013

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Figur 11. Udvikling i Lønindkomst, 2010-prisniveau, 2003-2013

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

5 Produktion i Det Blå Danmark

I denne del af rapporten beskrives Det Blå Danmarks bidrag til produktion, indkomstkabelse, eksport og import i Danmark.

Afsnittet er opdelt i 4 underafsnit. I afsnit 5.1 beskrives Det Blå Danmarks bidrag til produktionen og indkomstkabelsen i Danmark. I afsnit 5.2 beskrives udviklingen i produktion og indkomstkabelse. Desuden redegøres der for Det Blå Danmarks indirekte bidrag til produktion og indkomstkabelse i Danmark gennem køb af varer og tjenester fra danske virksomheder i andre brancher. I afsnit 5.3 beskrives Det Blå Danmarks bidrag til og udvikling i eksporten samt importindholdet i produktionen. I det sidste afsnit 5.4 beskrives produktivitetsudviklingen i Det Blå Danmark.

Boks 1. Det Blå Danmarks produktion

Det Blå Danmarks produktion, dvs. markedsværdien af varer og tjenesteydelser, tager udgangspunkt i detaljerede nationalregnskabsopgørelser fra 1999-2009. Beskrivelsen af tre af de fem brancher i Det Blå Danmark kan ikke udskilles på tilfredsstillende vis i de mindre detaljerede opgørelser, der er tilgængelige for senere år. Derfor er udgangspunktet for analysen 2009. Undtagelsen er de to brancher Olie og gas og Skibsfart, for hvilke der er suppleret med data fra ADAM-modellen.

Boks 2. BVT, BNP og BNI

Indkomsten skabt ved produktionen betegnes formelt bruttoværditilvækst (BVT) og er defineret som den del af produktionsværdien, der er tilbage, når udgifter til køb af varer og tjenester er trukket fra (forbrug i produktionen), jf. tabel 8. Bruttoværditilvæksten fordeles på aflønning af ansatte, afskrivninger på investeringer, skatter og afgifter til staten og overskud (efter skat) til virksomhedsejere. Danmarks bruttofaktorindkomst (BFI) er summen af bruttoværditilvæksten i alle brancher. Der er altså ingen forskel på de to indkomstbegreber.

Det mere populært anvendte indkomstbegreb bruttonationalproduktet (BNP) kan opgøres på samme måde; men er lidt højere, fordi punktafgifter mv. tælles med som indkomst i denne opgørelse.

Bruttonationalindkomsten (BNI) er et mål for landets samlede indkomst. BNI kan beregnes med udgangspunkt i bruttonationalproduktet (BNP), idet der korrigeres for lønninger betalt af indenlandske arbejdsgivere til udenlandske lønmodtagere, formueindkomster til eller fra udlandet samt produktions- og importskatter fra eller til udlandet. Det kan f.eks. være danske virksomheders indtægter fra datterselskaber i udlandet. Som et relevant eksempel vil man, hvis man bruger BVT som mål for en branches bidrag til nationalindkomsten, tendere til at undervurdere skibsfartens betydning, fordi danske redere ofte indchartrer skibe via udenlandske datterselskaber (forbrug i produktionen), hvorfra man sidenhen hjemtager overskuddet. I nationalregnskabet vil indkomsten skabt herved indgå i det danske BNI, men ikke i BVT.

5.1 Produktion og indkomstkabelse

Produktionen i Det Blå Danmark havde i 2009 en værdi på godt 260 mia. kr., jf. tabel 8. Det svarer, jf. tabel 9, til knap 9 procent af den samlede produktion. Den samlede indkomst skabt ved produktionen (BVT, jf. boks 1) i Det Blå Danmark var i samme år på godt 73,5 mia. kr. Det svarer til godt 5 procent af den samlede bruttoværditilvækst (BVT) i 2009. Til sammenligning beskæftigede Det Blå Danmark kun 2,6 procent af den samlede beskæftigelse i 2009. For hver beskæftiget skaber Det Blå Danmark altså næsten dobbelt så meget indkomst som gennemsnittet i dansk økonomi. Skibsfarten bidrager med knap 50 procent af produktionsværdien i Det Blå Danmark i 2009, mens Olie og gas bidrager med godt 50 procent af BVT.

Verdensøkonomien oplevede en voldsom nedgang i aktiviteten i 2009 som konsekvens af den finansielle krise i USA og Europa. Det gik ud over indtjeningen i branchen Skibsfart, men også Olie og gas blev ramt af et fald i olieprisen, jf. forskellen mellem opgørelserne for 2009 og 2012 i tabel 8. Udviklingen forklares nærmere i afsnit 5.2.

Tabel 8. Produktion i Det Blå Danmark, årets priser, 2009 og 2012 i parentes

	Produktion	Forbrug i produktionen	BVT
	Mio. kr.		
Olie og gas	47.515 (65.999)	8.978 (9.627)	38.537 (56.372)
Skibsbygning	6.226	4.507	1.718
Skibsfart	127.600 (191.163)	124.305 (162.973)	3.295 (28.190)
Udstyr	48.759	35.989	12.770
Hjælpevirksomhed	31.958	14.643	17.315
Det Blå Danmark	262.057	188.423	73.634
Total for Danmark	2.952.000	1.518.000	1.434.000

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik. 2012-tal fra ADAM

Tabel 9. Produktion i Det Blå Danmark, andele, 2009

	Produktion	Forbrug i produktionen	BVT
	Pct.		
Olie og gas	1,6	0,6	2,7
Skibsbygning	0,2	0,3	0,1
Skibsfart	4,3	8,2	0,2
Udstyr	1,7	2,4	0,9
Hjælpevirksomhed	1,1	1,0	1,2
Det Blå Danmark	8,9	12,4	5,1
Total for Danmark	100,0	100,0	100,0

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Forbrug af varer og tjenesteydelser udgør en stor del af produktionen for især Skibsfart, Skibsbygning og Udstyr, hvorimod det modsatte gør sig gældende for Olie og gas. Hjælpevirksomhed ligner på dette punkt mere resten af Danmark, jf. afsnit 5.3.

Dele af underleverancerne til Det Blå Danmark er fra danske underleverandører, jf. afsnit 5.3. Dermed bidrager Det Blå Danmark også til produktionen i mange andre brancher i Danmark. Det Blå Danmarks samlede indirekte bidrag, der også inkluderer yderligere underleverandørled i forsyningskæden, kan beregnes til i alt knap 62 mia. kr. i produktionsværdi og 28 mia. kr. i BVT, jf. tabel 10 og 11. Dette er baseret på opgørelser af i alt 117 branchers indbyrdes leverancer i det seneste offentliggjorte detaljerede nationalregnskab⁶. Dermed kan Det Blå Danmarks samlede bidrag til produktionen opgøres til 11 procent og bidraget til BVT godt 7 procent i 2009.

⁶ Den seneste input-output tabel er fra 2009. For at undgå dobbelttælling er leverancerne mellem de fem brancher reduceret bort i opgørelsen af det samlede Blå Danmarks bidrag. Derfor er Det Blå Danmarks indirekte bidrag lidt mindre end summen af de fem brancher, jf. tabel 2.

Tabel 10. Direkte og indirekte produktion i Det Blå Danmark, årets priser, 2009

	Direkte produktion	Indirekte produktion	Direkte + indirekte produktion som andel af total produktion
	Mio. Kr.	Mio. Kr.	Pct.
Olie og gas	47.515	4.823	1,8
Skibsbygning	6.226	3.126	0,3
Skibsfart	127.600	9.787	4,7
Udstyr	48.759	30.221	2,7
Hjælpevirksomhed	31.958	13.892	1,6
Det Blå Danmark	262.057	61.848	11,0
Total for Danmark	2.952.000		100,0

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Tabel 11. Direkte og indirekte BVT i Det Blå Danmark, årets priser, 2009 og 2012 i parentes

	Direkte BVT	Indirekte BVT	Direkte + indirekte BVT som andel af total BVT
	Mio. Kr.	Mio. Kr.	Pct.
Olie og gas	38.537 (56.372)	2.200	2,8
Skibsbygning	1.718	1.400	0,2
Skibsfart	3.295 (28.190)	4.800	0,6
Udstyr	12.770	12.700	1,8
Hjælpevirksomhed	17.315	6.800	1,7
Det Blå Danmark	73.634	27.800	7,1
Total for Danmark	1.434.000		100,0

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik. 2012-tal fra ADAM.

BVT fordeles på aflønning af ansatte og på bruttooverskud, der går til at dække afskrivninger på investeringer, skatter og afgifter og endeligt til overskud efter afskrivninger og skat, jf. tabel 12. Bemærk, at bruttooverskuddet i Skibsfart er negativt i 2009 i overensstemmelse med beskrivelsen tidligere i afsnittet.

Tabel 12. Opdeling af BVT, årets priser, 2009 og 2012 i parentes

	Aflønning af ansatte	Bruttooverskud	BVT
	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio.kr.
Olie og gas	1.189 (2.366)	37.348 (54.005)	38.537 (56.372)
Skibsbygning	1.503	215	1.718
Skibsfart	7.475 (8.065)	-4.180 (20.125)	3.295 (28.190)
Udstyr	9.389	3.381	12.770
Hjælpevirksomhed	11.612	5.703	17.315
Det Blå Danmark	31.167	42.467	73.634
Total for Danmark	976.400	457.600	1.434.000

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik. 2012-tal fra ADAM.

I 2009 udgjorde aflønningen af ansatte for Det Blå Danmark i gennemsnit godt 42 procent af BVT mod godt 68 procent i gennemsnit på tværs af alle brancher (Total). Gennemsnittet dækker over det negative bruttooverskud i Skibsfarten i den ene ende; i den anden ende den relativt lave aflønning i Olie og gas, hvor bruttooverskuddet udgør knap 97 procent af BVT, jf. tabel 13. De andre tre brancher viser en mere 'almindelig' fordeling af BVT på mellem 67-88 procent til aflønning af ansatte, hvilket imidlertid også er relativt højt og sandsynligvis også afspejler et beskedent overskud i 2009.

Tabel 13. Opdeling af BVT, andele, 2009 og 2012 i parentes

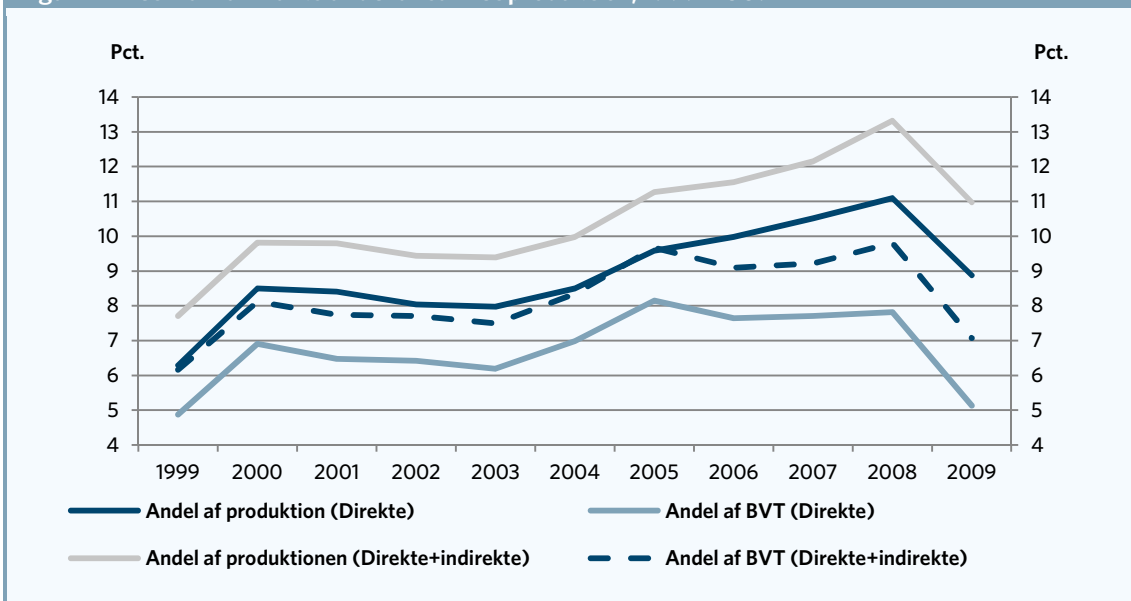
	Aflønning af ansatte	Bruttooverskud	BVT
	Pct.		
Olie og gas	3,1 (4,2)	96,9 (95,8)	100,0 (100,0)
Skibsbygning	87,5	12,5	100,0
Skibsfart	226,9 (28,6)	-126,9 (71,4)	100,0 (100,0)
Udstyr	73,5	26,5	100,0
Hjælpevirksomhed	67,1	32,9	100,0
Det Blå Danmark	42,3	57,7	100,0
Total for Danmark	68,1	31,9	100,0

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik. 2012-tal fra ADAM.

5.2 Udvikling i produktion og indkomstkabelse

Det Blå Danmarks andel af produktion og BVT er steget støt fra omkring år 2000 frem mod toppunktet i 2008 for derefter at falde markant i 2009. I år 2000 og 2008 bidrog Det Blå Danmark direkte med henholdsvis 8,5 procent og 11,1 procent af produktionsværdien i Danmark og med hhv. knap 7 procent og knap 8 procent til BVT. Inkluderes de indirekte bidrag, er tallene henholdsvis knap 10 og knap 13,5 procent for produktionsværdien og henholdsvis godt 8 og knap 10 procent for BVT.

Figur 12. Det Blå Danmarks andel af samlet produktion, 1999-2009

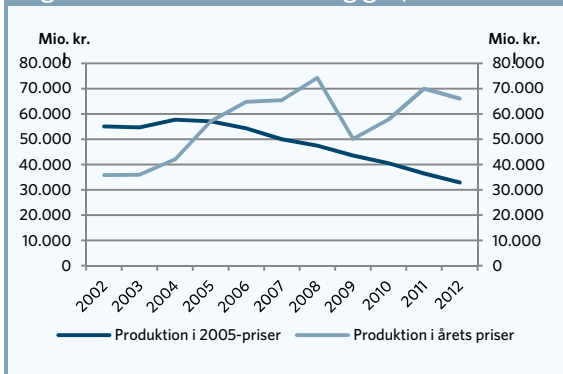
Anm *: Se bemærkning i hovedteksten over figuren

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

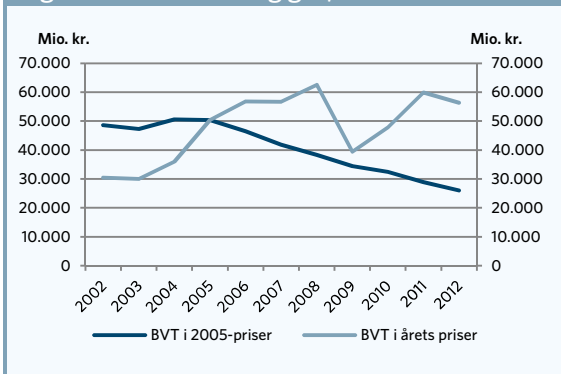
Produktionsværdierne i de to store brancher Olie og gas og Skibsfart var imidlertid ekstraordinært lave i 2009, mens beskæftigelsen lå på et i historisk perspektiv stabilt niveau, jf. afsnit 4. For Olie og gas skyldes det ekstraordinært lave oliepriser sammen med en generelt let faldende trend i produktionen af olie og gas.

For Skibsfartens vedkommende er indtjeningen målt ved BVT fra 2005 til 2009 faldet i to omgange: Første gang fra 2005 til 2006 på grund af stigende brændstofpriser. Anden gang fra efteråret 2008 og i 2009 på grund af faldende fragtrater og fald i den internationale handel. Man har lidt populært sagt sejlet med fuld besætning på halvtomme skibe.

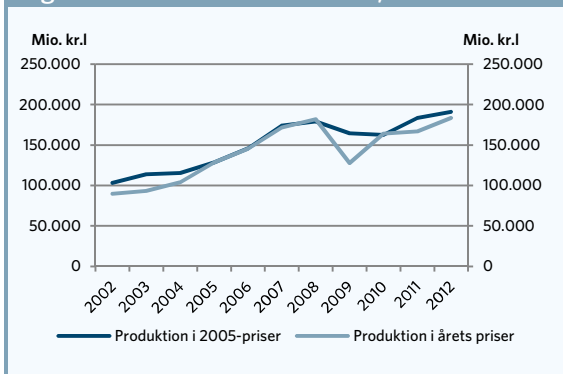
Nedgangen i indtjeningen i de to brancher er imidlertid vendt allerede i 2010. Udviklingen er hjulpet på vej af henholdsvis højere oliepriser og genvunden aktivitet i den internationale handel. Det giver sig udslag i, at BVT for Olie og gas er forøget med 8,5 mia. kr. og for Skibsfarten med hele 26 mia. kr. i 2010 i forhold til 2009, jf. figur 13. Bemærk, at de øvrige tre brancher i Det Blå Danmark ikke kan specificeres i data efter 2009, da det afhænger af detaljeret branchestatistik, som offentliggøres med et par års forsinkelse, jf. boks 1.

Figur 13a. Produktion i Olie og gas, 2002-2012

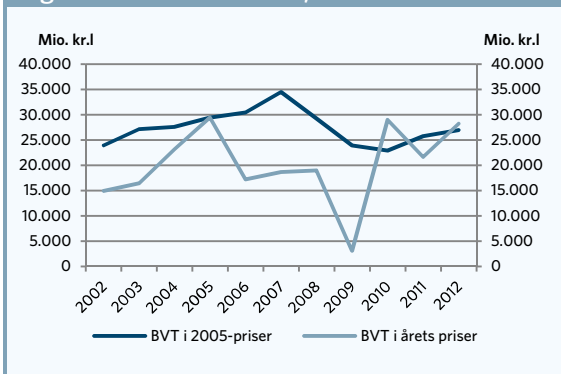
Kilde: AE på baggrund af data fra ADAM

Figur 13b. BVT i Olie og gas, 2002-2012

Kilde: AE på baggrund af data fra ADAM

Figur 13c. Produktion i Skibsfart, 2002-2012

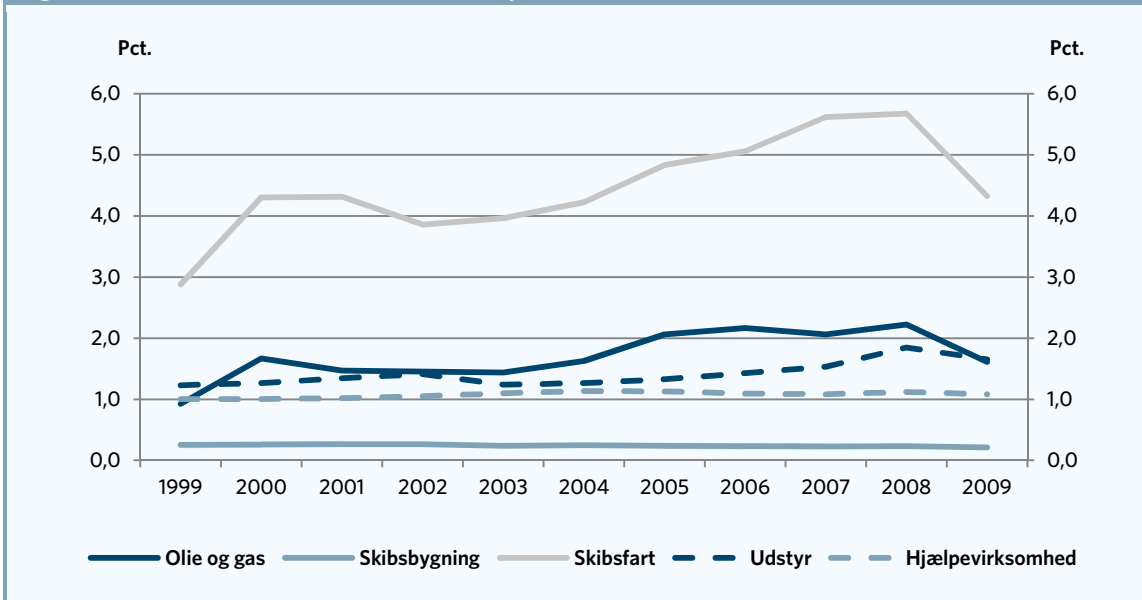
Kilde: AE på baggrund af data fra ADAM

Figur 13d. BVT i Skibsfart, 2002-2012

Kilde: AE på baggrund af data fra ADAM

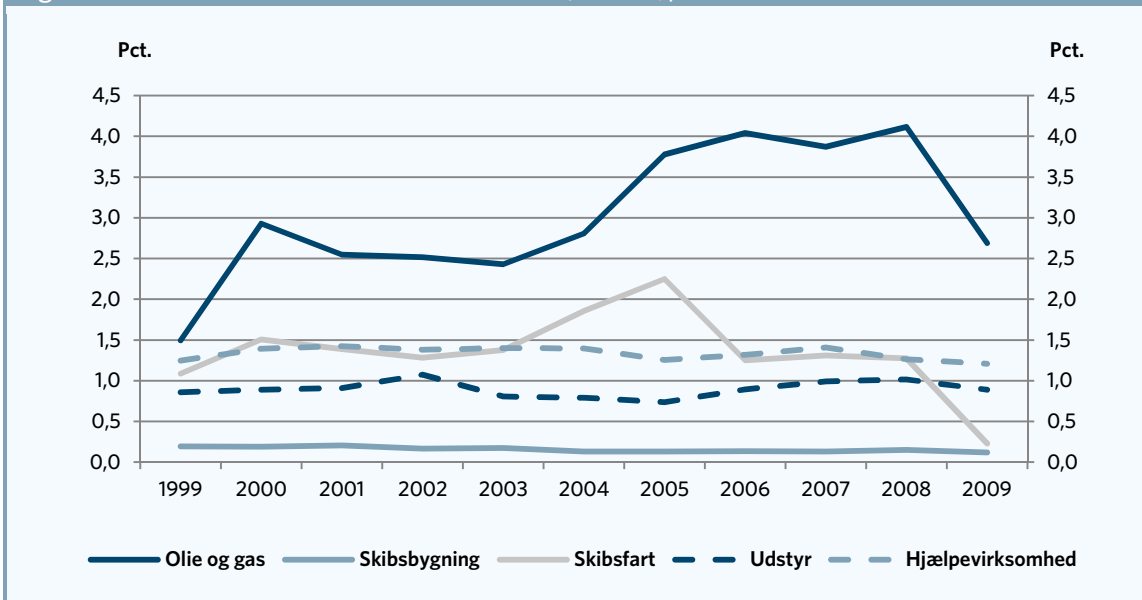
Det Blå Danmark har i perioden 1999-2008 gennemgået en udvikling, hvor andelen af den samlede produktionsværdi i Danmark er steget støt, men hvor indkomstdannelsen (BVT) ikke helt er fulgt med. Undtagelsen er Skibsfart og Olie og gas, hvor indtjeningen (BVT) er vokset mere end produktionsværdierne, jf. figur 14 og 15, hvor de enkelte branchers bidrag fra 1999-2009 er vist.

Figur 14. Det Blå Danmarks andel af samlet produktion (Direkte), 1999-2009

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

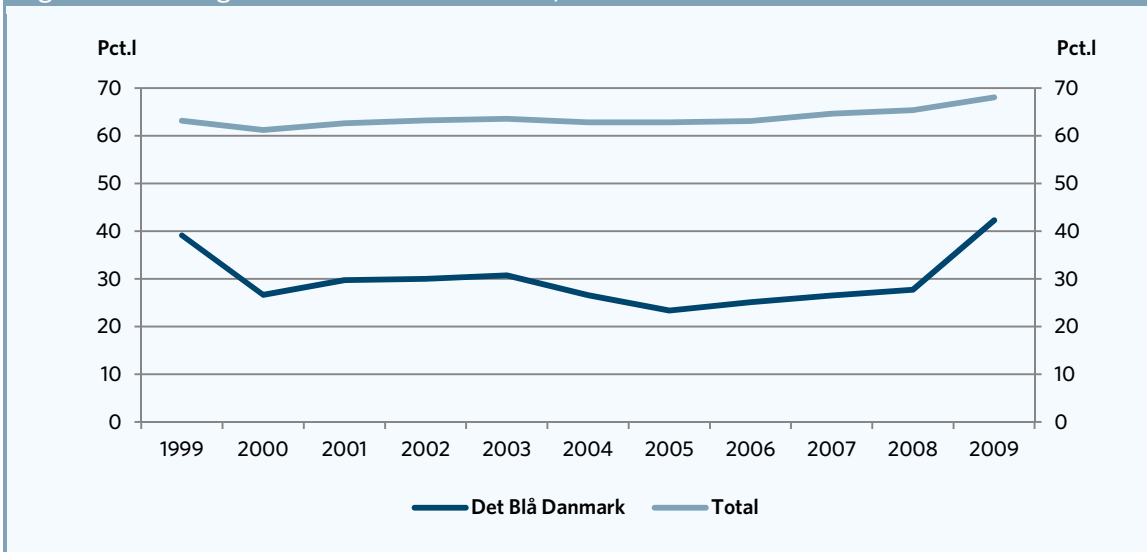
Figur 15. Det Blå Danmarks andel af samlet BVT (Direkte), 1999-2009

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

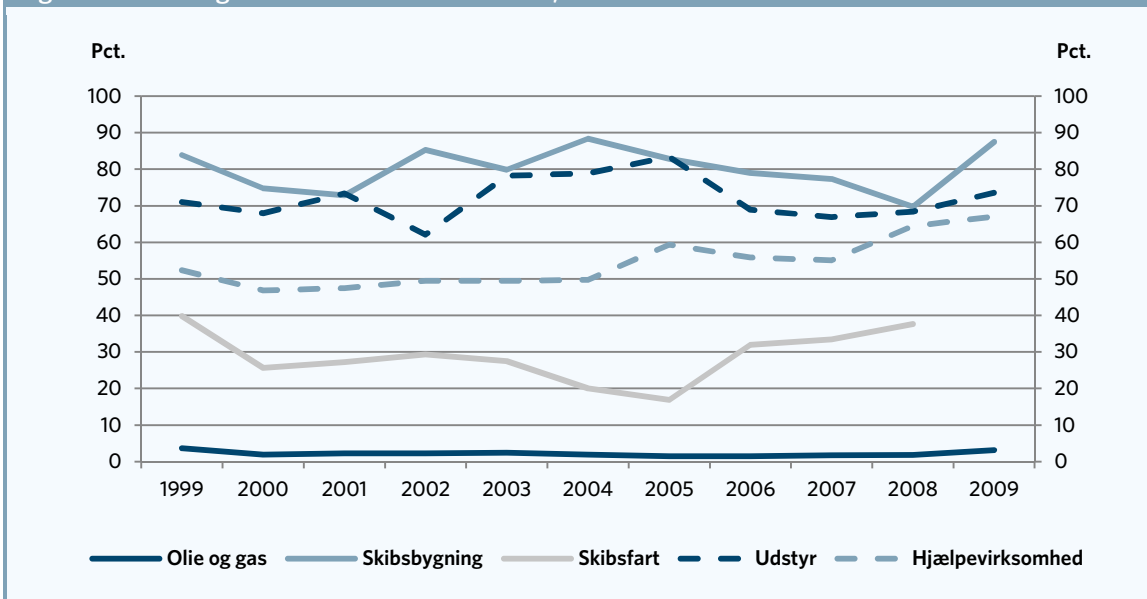
Aflønningen af ansatte som andel af BVT har, jf. figur 16 og 17, været rimelig stabil i perioden 1999-2008 i alle fem brancher. Det gør sig også gældende i Olie- og gasbranchen, hvor BVT er vokset markant i takt med stigende oliepriser op igennem 00'erne. Dette er også afspejlet i beskrivelsen af branchernes lønudvikling i afsnit 4.6. Andelene afspejler også, at både Olie og gas samt Skibsfart er relativt kapitalintensive brancher samt, at Olie og gas er en værdifuld naturressource. Derfor adskiller Olie og gas og Skibsfart sig fra både den samlede økonomi og de 3 andre brancher i Det Blå Danmark ved, at aflønningen af ansatte kun udgør en lille andel af BVT, jf. figur 17.

Figur 16. Aflønning af ansatte som andel af BVT, 1999-2009

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Figur 17. Aflønning af ansatte som andel af BVT, 1999-2009

Anm: For Skibsfart er observationen for 2009 udeladt. Helt ekstraordinært er bruttooverskuddet negativt i 2009, hvorfor aflønningens andel af BVT bliver over 100 procent, jf. tabel 13.

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

5.3 Eksport- og importindhold

En meget stor del af den samlede produktion i Det Blå Danmark går til eksport. Samlet blev der jf. tabel 14 i 2009 eksporteret for knap 180 mia. kr., svarende til knap 23 procent af Danmarks samlede eksport. Ser man på eksporten som andel af produktionen, eksporteres knap 70 procent af produktionen i Det Blå Danmark til udlandet. Til sammenligning eksporteres godt 20 procent af den samlede danske produktion til udlandet, jf. tabel 14. I historisk perspektiv er dette forholdsvis lavt på grund af den internationale økonomiske krise. Normalt vil eksportandelen være omkring 30 procent.

Tabel 14. Direkte eksport i Det Blå Danmark, årets , årets priser, 2009

	Eksport	Andel af samlet eksport	Eksportandel af produktion
	Mio. kr.	Pct.	Pct.
Olie og gas	22.108	2,8	47
Skibsbygning	1.778	0,0	29
Skibsfart	120.200	15,2	94
Udstyr	25.813	3,3	53
Hjælpevirksomhed	8.405	1,1	26
Det Blå Danmark	178.304	22,5	68
Total for Danmark	793.100	100	22

Anm: Den totale eksport er baseret på nationalregnskabet. Dvs. inklusiv turisme og import til reeksport. Eksportandelen af produktionen er baseret på summen af branchernes direkte eksport (Total 642.300 Kr.). Dvs. ekskl. de to sidstnævnte bidrag.

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Den højeste eksportandel er inden for Skibsfart, hvor knap 95 procent af produktionen eksporteres, og alene denne branche står i 2009 for knap 19 procent af den samlede eksport, jf. tabel 15.

Også Udstyr og Olie og gas har en eksportandel over gennemsnittet for den samlede økonomi, hhv. med 53 og 47 procent. Hjælpevirksomhed og Skibsbygning eksporterer kun godt hhv. 26 og 29 procent af produktionen.

Det er under arbejdet med rapporten blevet bemærket, at eksportandelen for Udstyr synes at være for lav. Det kan hænge sammen med den metodiske usikkerhed, der er forbundet med opgørelsen af produktion, BVT, eksport og import på baggrund af nationalregnskabet for denne branche, jf. afsnit 3.

Udover den direkte eksport er der også en del af produktionen, der eksporteres indirekte. For eksempel går en stor del af produktionen i Olie og gas til at producere danske raffinerede olieprodukter, som derefter eksporteres. På denne måde bliver en del af produktionen i Olie og gas eksporteret i næste led i forsyningskæden. Ved at medregne dette bidrag bliver eksportandelen forøget til ca. 76 procent, jf. tabel 15.

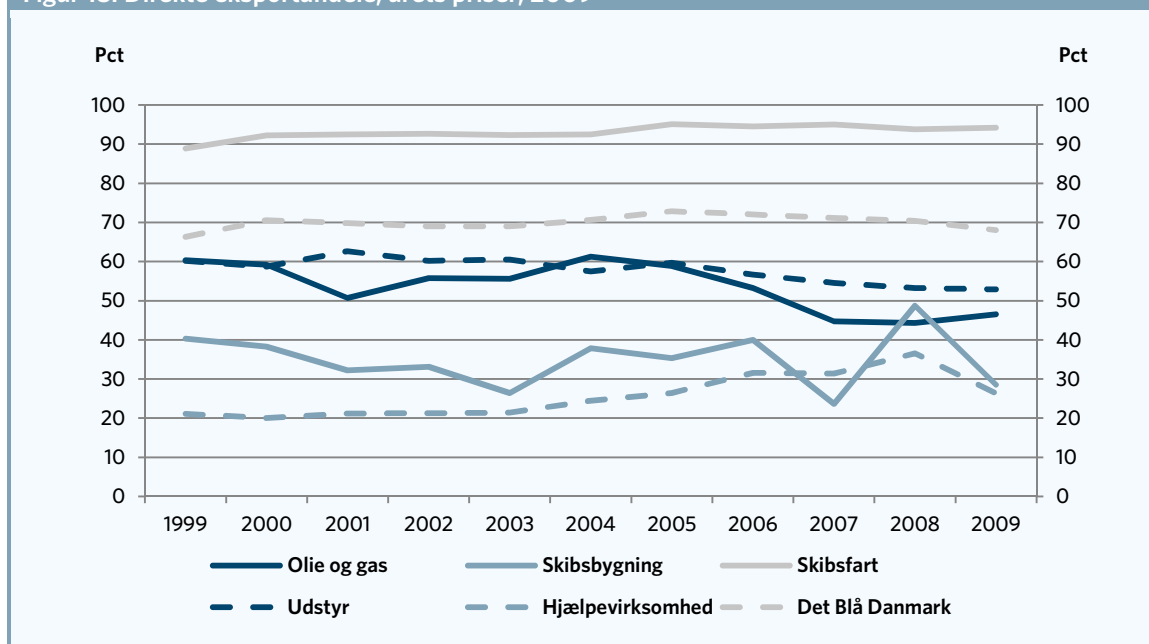
Tabel 15. Direkte og indirekte eksport, årets priser, 2009

	Direkte og indirekte eksport	Andel af samlet eksport	Eksportandel af produktion
	Mio. kr.	Pct.	Pct.
Olie og gas	32.415	5,0	68,2
Skibsbygning	2.380	0,4	38,2
Skibsfart	121.159	18,9	95,0
Udstyr	29.275	4,6	60,0
Hjælpevirksomhed	14.550	2,3	45,5
Det Blå Danmark	199.779	31,1	76,2

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

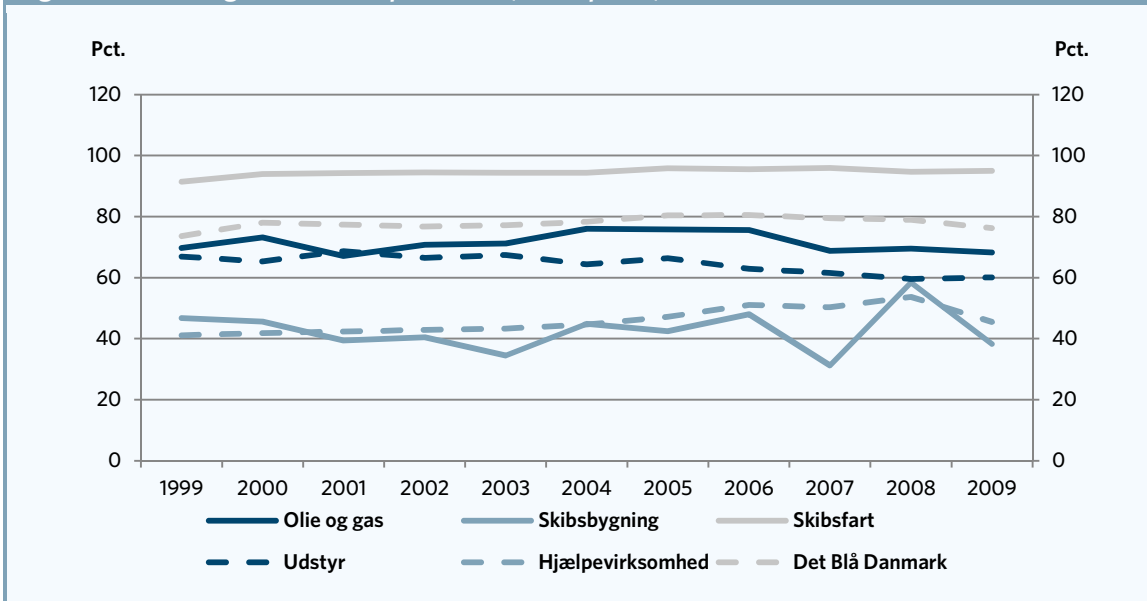
Udviklingen i de direkte og indirekte eksportandele fremgår af figur 18 og 19. Det ses, at den samlede eksportandel for Det Blå Danmark har ligget relativt stabil omkring 70 procent i hele perioden på trods af udsving i de enkelte delbrancher.

Figur 18. Direkte eksportandele, årets priser, 2009

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Figur 19. Direkte og indirekte eksportandele, årets priser, 2009

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

I forhold til resten af økonomien udgør forbrug i produktionen en relativ stor andel af den samlede produktionsværdi i Det Blå Danmark. I Det Blå Danmark udgør forbrug i produktionen godt 70 procent af produktionsværdien. Gennemsnittet for produktionen i alle brancher i den danske økonomi er godt 50 procent, jf. opgørelserne i tabel 9. Tilsvarende udgør importeret forbrug i produktionen i gennemsnit godt 17 procent af produktionsværdierne i 2009 mod knap 54 procent i Det Blå Danmark jf. tabel 16.

Tabel 16. Importindhold, årets priser 2009

	Forbrug i produktionen		Indenlandsk forbrug i værdi og andel af produktion		Importeret forbrug i værdi og andel af produktion	
	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Pct.	Mio. kr.	Pct.
Olie og gas	8.978	5.635	5.635	11,9	3.342	7,0
Skibsbygning	4.507	2.450	2.450	39,3	2.058	33,1
Skibsfart	124.305	10.027	10.027	7,9	114.278	89,5
Udstyr	35.989	19.700	19.700	40,4	16.289	33,4
Hjælpevirksomhed	14.643	10.105	10.105	31,6	4.538	14,2
Det Blå Danmark	188.442	47.917	47.917	18,3	140.524	53,6
Total for Danmark	1.518.000	1.009.277	1.009.277	34,2	508.723	17,2

Anm: Forbruget er her opgjort inkl. underleverancer indenfor Det Blå Danmark. I beregningerne af indirekte bidrag til beskæftigelse, produktion og BVT er der korrigeret for dette sådan, at dobbelttælling undgås.
 Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Skibsfart og Olie og gas er ekstreme tilfælde med forbrugsandele på henholdsvis over 90 procent⁷ og under 20 procent. De 3 øvrige brancher er i denne henseende ikke væsentligt forskelligt fra gennemsnittet for den samlede økonomi. En stor del af dette forbrug er importerede varer og tjenester, hvilket hovedsageligt kan tilskrives Skibsfarten, men der er også en væsentlig efterspørgsel efter varer og tjenester fra virksomheder i andre brancher i Danmark. Det er her igennem de indirekte bidrag til produktion, indkomst og beskæftigelse genereres.

⁷ Det dækker over indchartering af skibe og bunkring af brændstof i udlandet.

5.4 Produktivitet

Det Blå Danmark har i gennemsnit oplevet et tab af produktivitet, det vil sige BVT i faste priser per beskæftiget, på 1 procent om året i perioden 1999-2009, jf. tabel 17. I samme periode var den gennemsnitlige vækst i den samlede økonomi på 0,8 procent. Ser man bort fra de sidste to år, er billedet et andet. I perioden 1999-2007 har Det Blå Danmark haft en gennemsnitlig vækst i produktiviteten på 2,5 procent om året mod 1,4 i den samlede økonomi.

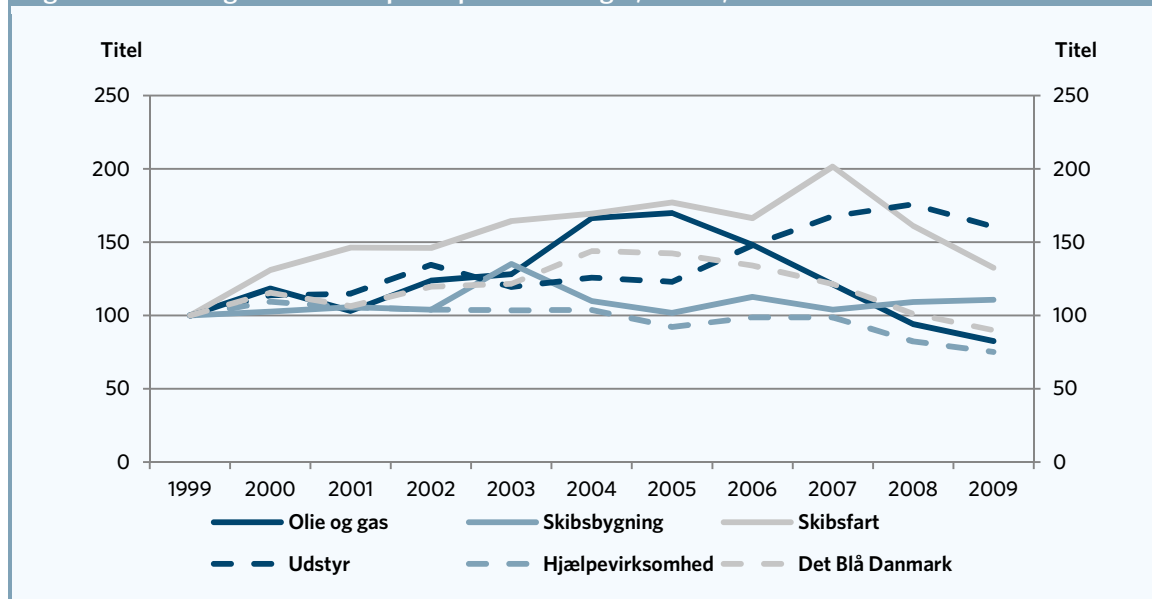
Tabel 17. Produktivitet, 1999-2009

	BVT per beskæftiget 2009*	Gns. årlig vækst**
	1.000 kr. per beskæftiget	Pct.
Olie og gas	21.454	-1,9
Skibsbygning	446	1,0
Skibsfart	167	2,9
Udstyr	557	4,8
Hjælpevirksomhed	615	-2,8
Det Blå Danmark	963	-1,0
Total for Danmark	503	0,8

Anm *: Beregnet på baggrund af BVT og beskæftigelsestal fra nationalregnskabet. Det opgjorte tal for BVT per beskæftiget stemmer ikke overens med beskæftigelsestallene i afsnit 4. Det skyldes, at der er uoverensstemmelser i beskæftigelsesbranchefordeling mellem nationalregnskabet og RAS, selv for Skibsfart og Olie og gas, der er entydigt defineret i begge statistikker. F.eks. er de udenlandske søfolk medregnet i beskæftigelsen i Nationalregnskabet men ikke i RAS. Den samlede beskæftigelse i Det Blå Danmark er dog 'kun' forskellig med omkring 4 procent i de to opgørelser.
 Anm **: Baseret på opgørelse af branchefordelt arbejdsproduktivitetsudvikling fra Danmarks Statistik på DB07 niveau.
 Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Udviklingen i Olie og gas med faldende produktionsmængder i den sidste del af perioden har stor indflydelse på det samlede billede: Fra 1999-2007 var der i gennemsnit produktivitetsvækst på 2,4 procent. Medregnes de to sidste år er tallet -1,9, jf. figur 20.

Figur 20. Udvikling i BVT i faste priser per beskæftiget, indeks, 1999-2009

Anm: Baseret på opgørelse af branchefordelt arbejdsproduktivitetsudvikling fra Danmarks Statistik på DB07 niveau.
 Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

I Skibsfart var der i perioden 1999-2007 en gennemsnitlig produktivitetsvækst på 9,1 procent om året. Medregnes de to sidste år er det kun 2,9 procent om året. Den høje vækst frem til 2007, såvel som faldet fra 2007 til 2009, afspejler udviklingen i den internationale handel og dermed branchens kapacitetsudnyttelse.

Branchen Udstyr har oplevet høj produktivitetsvækst frem til 2008 efterfulgt af et fald i 2009. Skibsbygning har haft en stabil positiv udvikling i produktiviteten gennem hele perioden med i gennemsnit 1 procent om året. Branchen Hjælpevirksomhed har på den anden side haft tilbagegang i produktiviteten med i gennemsnit 2,8 procent om året fra 1999-2009⁸.

⁸ Den negative udvikling i produktiviteten i Hjælpevirksomhed kan skyldes usikkerhed omkring fordelingen af produktionsværdi og beskæftigelse mellem Hjælpevirksomhed og Olie og gas i nationalregnskabet. Nationalregnskabet gennemgår i øjeblikket en hovedrevision, hvor netop denne fordeling er til revision.

6 Bilag

6.1 Afgrænsning af Det Blå Danmark

Bilagstabel 1 viser, hvilke specifikke DB07-brancher, der indgår i afgrænsningen af Det Blå Danmark, samt hvorledes data for beskæftigelsen i 2013 danner baggrund for at fordele og udskille Det Blå Danmarks produktion, BVT og eksport i nationalregnskabs opgørelser.

Bilagstabel 1. Afgrænsning af Det Blå Danmark				
DB07-brancher	Beskæftigelse i DB07-brancher	NR-brancher	Beskæftigelse i NR-brancher.	DB07-branches andel af beskæftigelse i NR-brancher (Pct.)
Olie og gas				
61000 Indvinding af råolie	1.852	60000 Indvinding af olie og gas	1.852	100,0
91000 Serviceydelser i forbindelse med indvinding af råolie og naturgas	2.266	90000 Service til råstofindvinding	2.358	96,1
Udstyr				
263000 Fremstilling af kommunikationsudstyr	1.630	260010 Fremst. af it-udstyr	5.009	32,5
281190 Fremstilling af motorer og turbiner undtagen motorer til vindmøller, flyvemaskiner, motorkøretøjer og knallerter	2.245	280010 Fremst. af motorer, vindmøller	24.877	9,0
281200 Fremstilling af hydraulisk udstyr	2.168	280010 Fremst. af motorer, vindmøller	24.877	8,7
281300 Fremstilling af andre pumper og kompressorer	5.552	280010 Fremst. af motorer, vindmøller	24.877	22,3
281400 Fremstilling af andre haner og ventiler	4.484	280010 Fremst. af motorer, vindmøller	24.877	18,0
281500 Fremstilling af lejer, tandhjul, tandhjulsudvekslinger og drivelementer	697	280010 Fremst. af motorer, vindmøller	24.877	2,8
331200 Reparation af maskiner	2.970	330000 Rep. og inst. af maskiner mv.	11.101	26,8
331400 Reparation af elektrisk udstyr	1.127	330000 Rep. og inst. af maskiner mv.	11.101	10,2
Skibsbygning				
301100 Bygning af skibe og flydende materiel	789	300000 Fremst. andre transportmidler	2.130	37,0
301200 Bygning af både til fritid og sport	223	300000 Fremst. andre transportmidler	2.130	10,5
331500 Reparation og vedligeholdelse af skibe og både	1.357	330000 Rep. og inst. af maskiner mv.	11.101	12,2
332000 Installation af industrimaskiner og -udstyr	1.211	330000 Rep. og inst. af maskiner mv.	11.101	10,9
Skibsfart				
501000 Sø- og kysttransport af passagerer	3.491	500000 Skibsfart	11.104	31,4
502000 Sø- og kysttransport af gods	7.474	500000 Skibsfart	11.104	67,3
503000 Transport af passagerer ad indre vandveje	114	500000 Skibsfart	11.104	1,0
504000 Transport af gods ad indre vandveje	25	500000 Skibsfart	11.104	0,2

Bilagstabel 1. Afgrænsning af Det Blå Danmark (fortsat)

Hjælpevirksomhed					
521000 Oplagrings- og pakhvirksomhed	2.366	520000 Hjælpevirksomhed til transport	25.399	9,3	
522210 Erhvervshavne	1.006	520000 Hjælpevirksomhed til transport	25.399	4,0	
522110 Stationer, godsterminaler mv.	2.812	520000 Hjælpevirksomhed til transport	25.399	11,1	
522220 Bugserings-, bjærgnings- og redningsvæsen mv.	800	520000 Hjælpevirksomhed til transport	25.399	3,1	
522400 Godshåndtering	1.261	520000 Hjælpevirksomhed til transport	25.399	5,0	
522910 Skibsmæglere	746	520000 Hjælpevirksomhed til transport	25.399	2,9	
522920 Speditører	10.016	520000 Hjælpevirksomhed til transport	25.399	39,4	
522990 Andre tjenesteydelser i forbindelse med transport	761	520000 Hjælpevirksomhed til transport	25.399	3,0	
711240 Geologiske undersøgelser og prospektering, landinspektører mv.	1.155	710000 Arkitekter og rådg. Ingeniører	40.073	2,9	
712020 Teknisk afprøvning og kontrol	2.761	710000 Arkitekter og rådg. Ingeniører	40.073	6,9	
773400 Udlejning og leasing af skibe og både	27	770000 Udlejn. og leasing af materiel	7.493	0,4	

Anm: Afgrænsning af Det Blå Danmark på DB07-brancher på baggrund af arbejde forankret i Søfartsstyrelsen. Nummereringen af nationalregnskabsbrancherne (NR-brancher) er baseret på den såkaldte 108-branchegruppering af DB07-brancherne, ikke på nationalregnskabet. For de brancher, der optræder i tabellen, er der entydig sammenhæng mellem de to brancheafgrænsninger.

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

6.2 Top 10 uddannelser i Det Blå Danmark

Bemærk, at rangeringen og procentfordelingen i tabel 2a-2f er lavet med udgangspunkt i beskæftigelsen ekskl. personer, der har grundskole som højest fuldførte uddannelse.

Bilagstabel 2a. Top 10 uddannelser for Det Blå Danmark, 2013

Det Blå Danmark	Pct.
Maskinarbejder mv.	13,0
Mekaniker mv.	6,5
Smede- og skibstekniske uddannelser	6,3
Maskinteknisk ledelse og drift	5,6
Hhx	4,4
Maritim transport og skibsledelse	3,6
Detailhandel	3,6
3. g	3,4
Maskin- og skibsbygningsteknik	3,1

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Bilagstabel 2b. Top 10 uddannelser for Det Blå Danmark, 2013

	Pct.
Olie og gas	
Elektriker	11,5
Smede- og skibstekniske uddannelser	10,2
Maskinteknisk ledelse og drift	6,8
Maskinarbejder mv.	4,8
Mekaniker mv.	4,0
Installationsteknologi	3,7
Maskin- og skibsbygningsteknik	3,6
Kontor generelt	3,4
Elektroteknik-IT	3,4

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Bilagstabel 2c. Top 10 uddannelser for Det Blå Danmark, 2013

	Pct.
Skibsbygning	
Smede- og skibstekniske uddannelser	23,7
Maskinarbejder mv.	7,9
Skibstømrer mv.	7,6
Mekaniker mv.	7,2
Elektriker	6,2
Kontor generelt	3,7
Detailhandel	2,9
Maskinteknisk ledelse og drift	2,8
Tømrer mv.	2,7

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Bilagstabel 2d. Top 10 uddannelser for Det Blå Danmark, 2013

	Pct.
Skibsfart	
Maritim transport og skibsledelse	14,8
Maskinteknisk ledelse og drift	12,1
Søfart	8,7
Kontor generelt	7,2
Fiskeri	4,9
3. g	4,8
Erhvervsøkonomi og ledelse	3,7
Hhx	3,4
Økonomi/Ledelse	2,6

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Bilagstabel 2e. Top 10-uddannelser for Det Blå Danmark, 2013

Udstyr	Pct.
Maskinarbejder mv.	14,1
Mekaniker mv.	8,5
Maskin- og skibsbygningsteknik	6,5
Smede- og skibstekniske uddannelser	6,1
Kontor generelt	5,9
Elektroteknik-IT	4,4
Detailhandel	3,6
Produktions- og maskinteknologi	3,4
Maskinteknisk ledelse og drift	3,1

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Bilagstabel 2f. Top 10 uddannelser for Det Blå Danmark, 2013

Hjælpevirksomhed	Pct.
Kontor generelt	26,0
Mekaniker mv.	6,5
Hhx	6,3
Detailhandel	4,3
3. g	4,3
Smede- og skibstekniske uddannelser	3,0
Maritim transport og skibsledelse	2,1
Geoteknologi	2,1
Maskinarbejder mv.	1,8

Kilde: AE på baggrund af data fra Danmarks Statistik